

Finansiering av terror

Business, krig eller kriminalitet

av Remi Iversen

kandidatnr. 313179

Jur-3902

Liten masteroppgave i rettsvitenskap

ved Universitetet i Tromsø

Det juridiske fakultet

Høsten 2009

Forord

Denne oppgaven er skrevet på bakgrunn av interessen for verden, slik den fremstår i dag. Terror har formet internasjonal og nasjonal politikk på samme måte som den kalde krigen la premissene i etterkrigstiden. Kampen om ideene er den samme, men midlet for å nå målet er forandret. Med endrede midler måtte også virkemidlene endres.

Jeg vil takke min veileder for gode og konstruktive innspill. Dette har endret oppgaven mye fra den opprinnelige ideen, med de forbedringer dette medførte.

Jeg vil også takke for hjelpen jeg har fått fra andre, både medstudenter og politiadvokater for gode innspill i den tidlige fasen av oppgaven.

Tromsø, 11. desember 2009

Remi Iversen

- I krig tier loven.

Marcus Tullius Cicero

Innholdsfortegnelse

FORORD	2
INNHALDSFORTEGNELSE	3
1 INNLEDNING	5
1.1 <i>Historisk bakteppe</i>	5
1.2 <i>Problemstilling</i>	6
1.3 <i>Andre relevante lovbestemmelser</i>	7
1.3.1 Straffeprosessloven § 202d.....	7
1.3.2 Menneskerettighetene	8
1.4 <i>Avgrensing</i>	9
1.4.1 Organisert kriminalitet.....	9
1.4.2 Menneskerettighetene	9
1.4.3 Folkeretten.....	9
1.4.4 Straffeloven § 147 c	10
1.4.5 Straffeutmåling.....	10
1.5 <i>Metode</i>	10
2. FINANSIERING AV TERRORVIRKSOMHET	12
2.1 <i>Terror</i>	13
2.1.1 Terrorhandling	13
2.1.2 Terrorforsett.....	19
2.1.3 Terror som krigshandling.....	22
2.2 <i>Finansiering av terrorvirksomhet</i>	24
2.2.1 Fremskaffe eller samle inn penger eller formuesgoder.....	25
2.2.3 Stille til rådighet.....	29
2.2.5 Finansiere	38
2.2.6 Skyldkravet	39
2.2.7 Medvirkning.....	44
2.3 <i>Forsøk</i>	45
2.4 <i>Jurisdiksjon</i>	46
3 NY STRAFFELOV	48
4 AVSLUTTENDE BEMERKNINGER	51

REGISTER	52
I LOVER	52
II FORARBEIDER	52
III FORSKRIFTER	53
IV DOMSREGISTER.....	53
V INTERNASJONALE RETTSKILDER	54
VI FORKORTELSER.....	54
VII LITTERATURLISTE, OPPSLAGSVERK M.M.	55

1 Innledning

1.1 Historisk bakteppe

11. september 2001 skjedde det største angrep på amerikansk territorium og interesser i etterkrigstiden. Angrepet startet en ny periode for sikkerhetssituasjonen i verden, etter at den annen verdenskrig og den kalde krigen var over. Dette ble understreket av at FNs sikkerhetsråd allerede 28. September 2001 vedtok resolusjon 1373¹ som har til formål å hindre finansiering av terrorvirksomhet. Resolusjonen utgjør også grunnlaget for problemstillingen i denne oppgaven.

For verdensfreden var fienden ikke lenger knyttet til en statsmakt, men drev sine aksjoner ved bruk av ukonvensjonelle midler med utspring i andre formål enn en stats overlevelse eller interesser, slik det er i det klassiske trusselbildet i forhold til krig. Fienden var heller ikke knyttet direkte til et lands territorium, men hadde baser og treningsfasiliteter spredt over store deler av verden. I de senere år er det funnet "terrorceller" over hele verden, fra USA til Afghanistan. Dette medførte en ny måte å tenke krigføring og beskyttelse på. Militære styrker som utgjør en militær terskel mot angrep for å sikre egne interesser og innbyggere mot angrep var ikke lenger nok. Straffelovgivningen, både nasjonalt og internasjonalt, ble kalt til tjeneste som de nye styrkene for å verne nasjonalstaters interesser. Kampen mot terror har etter 11. september 2001 blitt kjempet på to fronter, den militære og den juridiske.

Terror er ikke noe nytt i verden. Det har i lengre tid vært et problem i land som Nord-Irland

---

1 United Nations, Security Council, Resolution 1373, 28. September 2001 (<http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/557/43/PDF/N0155743.pdf>) (sist besøkt 14.12.09)

og Spania hvor grupperinger som IRA og ETA har kjempet frigjøringskamper ved bruk av terroranslag mot sivile og symbolske mål. Det er av den grunn ikke mangel på internasjonale konvensjoner fra forskjellige fora. Helt siden 70-tallet har internasjonal lovgivning forsøkt å forhindre terror.

Da Sikkerhetsrådet vedtok resolusjon 1373 markerte dette likevel et skifte i hvordan verdenssamfunnet ser på og bekjemper terror. Terror ble et internasjonalt sikkerhetsproblem som krevde internasjonale løsninger. Resolusjon 1373 påla medlemsstatene å vedta ny lovgivning for å forhindre internasjonal terror. Inn under dette falt også forbud mot, og bekjempelse av, finansiering av terrorvirksomhet. For Norge var denne problemstillingen ikke ny, men behovet for egen terrorlovgivning hadde tidligere ikke blitt ansett å være til stede. Likefullt har Norge endret enkeltbestemmelser i straffeloven for å møte internasjonale forpliktelser i bekjempelsen av terrorvirksomhet. Eksempelvis kan nevnes strl. §§ 150, 151a og 151 b. Vedtakelsen av strl. § 147 b var en direkte konsekvens av resolusjon 1373.

Finansiering av terrorvirksomhet har økende aktualitet i Norge parallelt med økningen i terrorvirksomhet i Norge. Dette står i skarp kontrast til tidligere oppfatning. Det er også av stor betydning at norske interesser er blitt truet direkte av terrororganisasjoner og sågar blitt offer for kampen mot terror, ved de soldatene som har falt i Afghanistan. I media har dette også vært mest fremtredende. Behovet for å sette fokus på de virkemidler som er iverksatt her hjemme for å bekjempe terror har vært liten. Den offentlige debatten rundt vedtakelsen av terrorlovgivningen har vært sparsommelig, både i forkant og etterkant av lovvedtaket i Stortinget.

1.2 Problemstilling

Oppgaven tar for seg det norske forbudet mot finansiering av terrorvirksomhet, slik det er implementert etter pålegg fra sikkerhetsrådet i FN gjennom resolusjon 1373, med mål om å etablere gjeldende rett i Norge. Oppgaven har som formål å beskrive tiltak mot

terrorvirksomhet, med hovedinnholdet i den norske straffeloven § 147 b, dens virkekrets og begrensinger. Oppgaven fokuserer på de juridiske virkemidlene i arbeidet med å bekjempe og avverge terror, med fordypning i det finansielle grunnlaget for terror.

Oppgaven vil også se på grensen mellom finansiering av terrorvirksomhet og medvirkning til terrorvirksomhet.

1.3 Andre relevante lovbestemmelser

I tilknytning til finansiering av terrorvirksomhet er det flere relevante lovbestemmelser som berører temaet. Disse vil her kort bli gjennomgått og drøftet.

1.3.1 Straffeprosessloven § 202d

En forpliktelse som påfaller Norge etter resolusjon 1373 er at midler som først er samlet inn til terrorformål, ikke overføres til terrororganisasjoner m.m. mens etterforskningen av saken pågår, jfr. resolusjonens punkt 1 b. Prosesslovgivningen må derfor være tilpasset slik at finansiering av terrorvirksomhet ikke kan gjennomføres grunnet prosessuelle begrensinger. Straffeprosessloven § 202 d gir derfor sjef eller dennes stedfortreder i PST og statsadvokatene anledning til å båndlegge formuesgoder. Dette gjelder bare i tilfeller overfor personer som mistenkes for overtredelse av, eller forsøk på overtredelse av strl. §§ 147 a eller 147 b, foretak den mistenkte eier eller har kontroll over, samt foretak eller personer som handler på instruks fra den mistenkte eller slikt foretak som den mistenkte kontrollerer. Slik båndlegging kan bare skje når det er skjellig grunn til mistanke, og dette kan begrunnes.

Fra forarbeidene² heter det om bestemmelsen at "[f]ormålet med bestemmelsene er å hindre at [terrorhandlinger] begås." Dette henger nøye sammen med intensjonen bak resolusjon 1373. Forarbeidene³ presiserer videre at midlene kan være lovlig ervervet og at det heller ikke er avgjørende at de skal tjene som bevis i saken. Dette er en utvidelse av båndleggingsadgangen i forhold til strpl. § 203 som gjelder andre straffbare forhold. Slik båndlegging tar ikke stilling til skyldspørsmålet, og er følgelig en midlertidig båndleggelse som enten må oppheves eller endelig stadfestes som følge av domfellelse.

1.3.2 Menneskerettighetene

Den sterkeste kritikken som har vært reist mot terrorlovgivningen, har nettopp omhandlet forhold til menneskerettighetene. I Norge har Professor Husabø ved Universitetet i Bergen reist flere spørsmål rundt denne problemstillingen. Dette gjelder spesielt presset mot legalitetsprinsippet og den "pre-aktive" strafferetten, slik det er gjennomgått i "strafferetten og kampen mot terrorismen"⁴.

Spesielt den overnasjonale karakteren, som både terrorlovgivningen og menneskerettighetene har, gir grunnlag for å stille spørsmålet om hvilke regelsett som har forrang ved motstrid. Et annet spørsmål som har vært rettet mot terrorlovgivningen er hvilke rettigheter personer har mot overvåkning, og i hvilken grad rettsikkerheten er ivaretatt.

---

² Ot.prp. 61, s. 98, kap. IV under "til § 202 d, første avsnitt, siste setning

³ Ot.prp. 61, s. 98, kap. IV under "til § 202 d, første avsnitt

⁴ Publisert i Nordisk Tidsskrift for Kriminalvidenskab (mai 2004 – 91 årgang Nr. 2-3) s. 180.

1.4 Avgrensning

1.4.1 Organisert kriminalitet

Organisert kriminalitet er i karakter lik terrorrelaterte handlinger. Spesielt sammenligningen mellom organisering av organisert kriminalitet og terrorvirksomhet er nærliggende å se på. Det er store likhetstrekk i hvordan de to organisasjonstypene finansierer sin virksomhet. Organisert kriminalitet har i de senere år medført mer samarbeid på tvers av landegrensene, både på lovgivnings- og etterforskningsiden, likt det arbeidet som pågår mot terror nå. Når dette likevel ikke blir behandlet her er det forskjellen i hensikten med handlingene som er det avgjørende. I noen tilfeller vil organisert kriminalitet bli overlappet av terrorbegrepet i denne drøftelsen, uten at dette er ment å tjene som noe annet en eksemplifisering.

1.4.2 Menneskerettighetene

Denne oppgaven tar ikke for seg de problemstillinger som reises i forholdet mellom norsk og internasjonal terrorlovgivning på den ene siden, og menneskerettighetene på den andre. Som det vil fremgå av oppgaven, er det flere slike problemstillinger som oppstår. Ut over det som står i innledningen, vil problemstillinger i denne retning bli påpekt og knyttet korte kommentarer til. Rammen for denne oppgaven tillater ikke en full gjennomgang av forholdet til menneskerettighetene på dette området.

1.4.3 Folkeretten

Det kan stilles spørsmål til hvilket rettsgrunnlag sikkerhetsrådet har for å pålegge stater å kriminalisere visse typer handlinger i nasjonal straffelovgivning, både ut i fra FN som institusjon, og mer prinsipielt hvilken lovgivende myndighet sikkerhetsrådet har i forhold til Generalforsamlingen i FN. Spesielt stilt opp mot legalitetsprinsippet i menneskerettighetene

er dette en interessant drøftelse.

Det må legges til grunn at den brede tilslutningen resolusjon 1373 har fått ved nasjonalstatenes innføring av lover mot finansiering av terrorvirksomhet har vært en stilltiende tilslutning til resolusjonens formål. Om dette skaper en ny presedens i sikkerhetsrådets mandat, må bli liggende i denne omgang. Det avgjørende for denne oppgaven er Stortingets vedtakelse av terrorlovene.

1.4.4. Straffeloven § 147 c

Andre former for støtte til terrorvirksomhet faller utenfor rammene til denne oppgaven, med unntak av tilfeller hvor slik virksomhet blir finansiert. Forbudet mot ikkefinansiell støtte til terrorvirksomhet er omfattet av strl. § 147 c

1.4.5 Straffeutmåling

Straffeutmåling er tatt ut av to årsaker. For det første er det mangel på rettslige avgjørelser. For det andre er det vurderinger i forhold til strafferammer som må knyttes opp til hver enkelt sak, med fokus på de nyanser og detaljer som rammene for denne oppgaven ikke tillater. Generelt bemerkes det at strafferammene i terrorlovgivningen er vide, og i stor grad avhengig av alvorligheten i den straffbare handlingen.

1.5 Metode

Emnet terrorvirksomhet er lite drøftet i norsk juridisk teori. Fra Universitetet i Tromsø er det i 2003 skrevet en stor særavhandling (nr. 129) *Straffansvar for finansiering av terrorisme* av Hans Vang. Det er i ettertid kommet nye momenter til emnet, og disse er tatt med i denne

drøftelsen. Jørn R.T. Jacobsen har berørt temaet terror i sin doktorgradsavhandling *Fragment til forståing av den rettsstatlege strafferetten* fra 2008. Også Erling Johannes Husabø har i en artikkel i NTFK fra 2004 nr 3-4 berørt terrorproblematikken. Disse har en annen tilnærming til terror enn denne oppgaven, og tar for seg henholdsvis rettsfilosofisk og folkerettslig tilnærming til temaet. Dette er også symptomatisk for hvordan juridisk teori har tilnærmet seg terrorlovgivningen i Norge, og fokuset på gjeldende rett har vært svakt i så henseende. Til slutt kan nevnes Christin Gray *International Law and the Use of Force* (tredje utgave 2008) som også har skrevet om arbeidet mot terror på et folkerettslig grunnlag.

De viktigste rettskildene, som er tillagt mest vekt for denne drøftelsen, er lovteksten og forarbeidene. Rettspraksis fra Norge er fraværende på temaet finansiering av terrorvirksomhet. Det er en avgjørelse fra Danmark som har behandlet dette temaet, og en sak fra Norge som omhandler terrorhandlinger.

Fravær av rettspraksis har medført at eksempler i oppgaven er hentet fra åpne kilder, og satt inn i en norsk kontekst.

Oppgaven deles inn i fire deler. Innledningen tar for seg historien bak regelverket, oversikt over emnet og trekker opp rammene for den videre drøftelsen. Annen del tar for seg gjeldende rett i Norge. Først vil terrorbegrepet bli behandlet, for å fastsette hvilke type kriminalitet som er omhandlet av terrorlovgivningen. Deretter kommer forsettskravet, før finansiering av terrorvirksomheten blir behandlet. Det er flere måter å drøfte denne delen på. Denne oppgaven tar utgangspunkt i strl. § 147 b, og fyller ut dette med annen lovgivning hvor dette er relevant. Også her vil den objektive gjerningsbeskrivelsen bli behandlet først, før forsettskravet. Til slutt er det en gjennomgang av de mer perifere delene av strafferetten som også er relevant for denne oppgaven. Tredje del omhandler endringene som er vedtatt, men ikke trått i kraft på nåværende tidspunkt. Fjerde del knytter noen avsluttende bemerkninger til de drøftelsene som er gjennomgått i del to.

Oppgaven har en praktisk tilnærming til bestemmelsene, og vil derfor bli satt i en konkret kontekst med bruk av eksempler.

Med "terrorlovgivning" menes i denne oppgaven strl. §§ 147 a, 147 b og 147 c. I noen sammenhenger menes også straffeloven 2005 kap. 8. Dette vil fremgå av sammenhengen.

"Kurer" er også benyttet i denne oppgaven. Her legges det til grunn en bred forståelse av begrepet, i form av budbringer, og ikke den snevre diplomatiske definisjonen.

2. Finansiering av terrorvirksomhet

Forbudet mot finansiering av terrorvirksomhet er strl. § 147 b.

"Med fengsel inntil 10 år straffes den som fremskaffer eller samler inn penger eller andre formusegoder, med det forsett at formusegodene helt eller delvis skal finansiere terrorhandlinger eller andre overtredelser av § 147 a.

På samme måte straffes den som stiller penger eller andre formuesgoder, eller banktjenester eller andre finansielle tjenester til rådighet for

- a) en person eller et foretak som begår eller forsøker å begå lovbrudd som nevnt i § 147 a,*
- b) et foretak som noen som nevnt i bokstav a eier eller har kontroll over, eller*
- c) et foretak eller en person som handler på vegne av eller på instruks fra noen som nevnt i bokstavene a eller b.*

Medvirkning straffes på samme måte."

2.1 Terror.

For å forstå finansiering av terrorvirksomhet, må også terrorbegrepet behandles innledningsvis. Sammenhengen mellom forbudet mot finansiering av terrorvirksomhet og forbudet mot terrorvirksomhet er tett knyttet sammen. Derfor må begge behandles i denne drøftelsen. Først behandles terrorbegrepet i strl. § 147 a. Deretter vil terror bli satt i en større kontekst som strekker seg ut over det juridiske.

2.1.1 Terrorhandling

De objektive handlingene som omfattes av terrorbegrepet er av ulik karakter. Paragraf 147 a har ikke kriminalisert noen handlinger, men inntatt visse alvorlige forbrytelser i en opplisting over andre straffebud i straffeloven. Disse utgjør det objektive gjerningsinnholdet i strl. § 147 a. Medvirkning straffes på samme måte. Straffebudene som er opplistet kan grovt deles inn i tre kategorier. Den første kategorien er handlinger som er rettet mot samfunnsstrukturer og materielle verdier. Den andre kategorien er handlinger eller trusler mot befolkning eller en udefinert krets mennesker i større antall og til slutt er det bestemmelsene som retter seg mot handlinger til skade eller alvorlig begrensning av enkeltmenneskers liv og helse i utvidet forstand.

Den første kategorien omhandler alvorlige forstyrrelser av samfunnsstrukturer med stort skadepotensial på materielle verdier. Også faren for menneskeliv ved slike lovbrudd er betydelig.

Straffeloven § 148 omhandler brann, sprengning, sammenstyrtning, oversvømmelse, sjø-, jernbane- eller luftfartøysulykker hvor faren for liv og "utstrakt" ødeleggelse kan forekomme med letthet, og straffeskjerpelse for tilfeller hvor menneskeliv går tapt. Forsøk straffes på samme måte. Et eksempel på slik ødeleggelse så vi under selvmordsbombingen i Madrid,

hvor både ødeleggelsen var stor og flere mennesker mistet livet.

Straffeloven § 151 a omhandler kapring, eller medvirkning hertil, av fly, innretninger på kontinentalsokkelen og skip, hvor dette medfører at gjerningspersonen tar kontroll over, eller griper inn i den alminnelige operasjon av flyet, fartøyet eller innretningen. Angrepet på USA 11. september 2001 var nettopp en slik handling. Kapring av sivile rutefly var en del av angrepet. Når flyene traff World Trade Center, slik at de kollapset, ville forholdet vært omfattet av § 148. Paragraf 151 a ville vært aktuelt ved flyet som skulle treffe Det hvite hus i Washington.

Paragraf 151 b (1) retter seg mot den som setter ut av virksomhet eller skader energiforsyning, kringkasting, elektronisk kommunikasjon eller samferdsel på en slik måte at det volder "omfattende forstyrrelse i den offentlige forvaltning eller i samfunnet for øvrig." Også medvirkning er med, jfr. § 151 b (3). Dette er funksjoner som er viktig for det moderne samfunn. I militære aksjoner er dette ansett som strategiske mål. Eksempler på slike forstyrrelser kan være installering av virus på datasystemet til Avinor, slik at all flytrafikk må opphøre, eller sabotasje av helseradionettet som betjener akuttmedisinske enheter. Andre eksempler som omfattes av dette straffebudet er bl.a. matforsyning til hele eller deler av samfunnet, eller tilgangen på nødvendige medisiner.

Den andre kategorien retter seg mot alvorlige forbrytelser som er skadelig for mennesker eller natur i stort omfang. Felles for disse bestemmelsene er at de retter seg mot en udefinert befolkningsgruppe eller avgrenset geografisk område. Skadeomfanget er også her stort, og mange kan bli berørt av en slik forbrytelse, men de berørte er tilfeldige og ikke selektert som mål på forhånd.

Straffeloven § 152 (2) er en upresis referanse i strl. § 147 a, i og med at første ledd må være med for å gi forståelse for innholdet. Rettstilstanden er klar nok; forgiftning av drikkevann som har medført fare for menneskers liv og helse, menneskers død eller medvirkning hertil er omfattet av strl. § 147 a.

Paragraf 152 a (2) omfatter den som ulovlig "... mottar, besitter, bruker, overfører, endrer, kvitter seg med eller sprer materiale som består av eller inneholder plutonium eller uran" (jfr. første ledd) som medfører fare for tap av menneskeliv eller at "...utstrakt ødeleggelse av fremmed eiendom lett kan forårsakes", eller medvirkning hertil. Dette er bestemmelsen som forbyr bruk av kjernefysisk materiale som benyttes på illegalt vis. Per dags dato er slikt materiale under streng kontroll. Et aktuelt scenario hvor denne bestemmelsen kan komme til anvendelse, er hvis en utro ansatt på kjernereaktoren på Kjeller ulovlig selger atomavfall eller anrikt uran.

Også miljøkriminalitet eller medvirkning hertil er omfattet av strl. § 147 a. Dette omfattes av § 152 b, hvor forurensing av luft, vann eller grunn med påfølgende ødeleggelse eller fare for ødeleggelse av livsmiljøet, samt lagring, etterlating eller tømming av slikt materiale er omhandlet. Dette gjelder også dersom forurensingen forårsaker noens død jfr. 1. ledd. Også forurensing som medfører reduksjon av nasjonalt eller internasjonalt truede dyrearter, fredede områder på norsk territorium eller biland eller påfører betydelig skade på kulturminner eller –miljøer er omfattet jfr. andre ledd.

Videre er forgiftning eller tilsetning av andre stoffer til gjenstander ment til alminnelig bruk, slik at de ikke kan anvendes uten fare for liv eller helse, omfattet av strl. § 147 a, jfr. § 153 (1). Det samme er distribusjon av slike gjenstander jfr. annet ledd. For alle alternativene er medvirkning også straffbart. Fra USA var spredning av miltbrannbakterier ved å tilsette et hvitt pulver i konvolutter, slik at mottakeren ble syk, et eksempel på en slik handling.

Straffeloven § 153 a omhandler forbudet mot utvikling, framstilling, tilveiebringelse eller besittelse av bakteriologiske eller andre biologiske substanser, genmodifiserte organismer eller toksiner i slike mengder eller av slik karakter at de ikke er egnet for forebyggende, beskyttende eller andre aktverdige og fredsbevarende formål. Dette gjelder uavhengig av opprinnelsen til disse materialene jfr. nr. 1. Forbudet omhandler også våpen, utstyr eller framføringsmidler som er laget for bruk til slike substanser, organismer eller toksiner med

fiendtlig formål eller i væpnet konflikter jfr. nr. 2. Fra rettspraksis⁵ har bl.a. straff for salg av metanolholdig smuglersprit vært pådømt etter første ledd nr. 1. Anvendelse av biologiske våpen vil eksempel kunne omfatte bruk av giftig gass jfr. første ledd nr 2. Et annet eksempel som er aktuelt i forbindelse med denne bestemmelsen er miltbrannbakterier som ble sendt som brev til tilfeldig utvalgte personer og bedrifter verden over. Bakteriene ble sendt som hvitt pulver. Et slikt tilfelle vil bli omfattet av nr. 1.

I samme kategori er strl. § 154. Denne omhandler spredning av smittsomme sykdommer til mennesker, dyr og planter, med straffeskjerpelse for medført alvorlig sykdom eller død hos mennesker. Paragrafen omhandler også tilfeller hvor sykdom "finder Indgang" til organismen. Det vil medføre at noen som med viten muterer eksempelvis et virus slik at det blir smittsomt, kan omhandles av denne bestemmelsen, og således av § 147 a.

Den siste kategorien omhandler forbrytelser mot enkeltmennesker liv, helse og frihet. Dette er også bestemmelser som er målrettet mot et eller flere bestemte offer. Dette er også de straffebudene som er mest aktuelle for å komme i grenseland mellom terror og organisert kriminalitet.

Straffeloven § 223 (2) omhandler frihetsberøvelse i over en måned, ved bruk av vold, utsettelse for "ualmindelige Lidelser", skader på legeme eller død. Typiske eksempler på dette er gisseltaking.

Også forbudet mot menneskehandel i strl. § 224 er med i opplistingen. Dette omhandler bruk av vold, trusler, misbruk av sårbar situasjon eller annen utilbørlig måte til å henstille noen til prostitusjon, tvangsarbeid, krigstjeneste eller fjerning av organer, jfr. første ledd. Medvirkning til dette (annet ledd) og straffeskjerpene vilkår (tredje ledd) er også omfattet av strl. § 147 a. Dette har ikke betydning for det objektive straffevilkåret i § 147 a, men har betydning for straffutmålingen også etter strl. § 147 a. I samme kategori er strl. § 225 i

---

⁵ Rt. 2007 s. 1553

forhold til å sette noen i "Trældom" eller medvirke hertil jfr. § 225 (1). Det samme gjelder for å bedrive eller medvirke til slavehandel jfr. § 225 (2). Såkalt trafficking, eller menneskehandel, er i karakter slavehandel og –drift, og er en alvorlig forbrytelse mot enkeltmenneskers frihet og integritet.

Til slutt er også forbrytelser mot liv og legeme omfattet av det objektive gjerningsinnholdet i § 147 a. Dette gjelder grov legemsbeskadigelse etter strl. § 231, jfr. § 232. Det er således bare grov legemsbeskadigelse utført på en "særlig smertevoldende" måte, ved bruk av; gift og lignende, kniv eller annet "særlig farlig redskap" eller generelt under "særdeles skjerpene omstendigheter" som omhandles av gjerningsinnholdet i § 147 a. Også drap etter § 233 er omfattet, både forsettlig og overlagt.

Alle disse handlingene er sett på som alvorlige handlinger, som potensielt har store skadevirkninger eller skaper stor frykt hos større menneskegrupper eller en befolkning som hele.

Det subjektive gjerningsinnholdet i strl. § 147 a er todelt. For det første kreves det at den objektive handlingen i de opplistede handlingene over er begått med forsett, med unntak av § 152 b, hvor også grov uaktsomhet er med i opplistingen.

Ordlyden "forsætt" i strl. § 40 er gjennom lang og sikker høyesterettspraksis og juridisk teori blitt presisert slik at den i dag fremstår som avklart. Det er i Norge tre former for forsett. Hensiktsforsett, sannsynlighetsforsett og dolus eventualis. Disse vil kort bli gjennomgått her før selve forsettskravet etter § 147 a blir behandlet. Den nedre grense mot uaktsomhet vil også bli berørt.

På bakgrunn av rettspraksis har Andenæs⁶ beskrevet hensiktsforsett å foreligge når "[skadefølgen] er tilsiktet". Det er med andre ord gjerningspersonens hensikt å begå den

---

⁶ S. 233 pkt. II

straffbare handlingen som er grunnlaget for straff. Sannsynlighetsforsett er av Andenæs⁷ beskrevet å foreligge ”hvis gjerningsmannen har regnet med den [følge] som sikker eller overveiende sannsynlig” at vil inntre. Her kan målet med handlingen være noe annet enn det resultatet som har inntrådt, men gjerningspersonen har ansett det som sannsynlig at følgen vil inntre. Straffeansvar inntre på bakgrunn av det objektive resultatet av handlingen, uavhengig av målet med handlingen. I praksis er skillet mellom hensikts- og sannsynlighetsforsett lite anvendelig, og heller ikke nødvendig, siden begge deler medfører at forsettskravet er oppfylt. Det avgjørende er gjerningspersonens hensikt eller bevissthet om sannsynligheten av at en gjerningsbeskrivelse inntre ved en gitt handling.

Dolus eventualis er det forsettskravet som er mest omdiskutert i den senere tid. Høyesterett⁸ knesatte dette med uttalelsen

”[f]orsettskravet vil også være oppfylt om han bare regnet det som mulig at hun ville bli hindret, men bestemte seg for at han ville kaste kaken selv om det var sikkert eller mest sannsynlig at hun ville bli hindret av det, såkalt dolus eventualis.”

Saken gjaldt strl. § 99, om å hindre en statsråd i sitt virke ved at gjerningspersonen kastet en bløtkake på finansminister Kristin Halvorsen, slik at hun for noen timer ikke kunne utføre sitt arbeid som statsråd.

Det avgjørende i vurderingen av dolus eventualis er at *gjerningspersonen regnet det som mulig at virkningen av straffebudet vil inntre, men velger å gjennomføre handlingen selv om det var sikkert eller mest sannsynlig at virkningen vil inntre*. Dette er tilnærmet ordlyden i strl. 2005 § 22, litra c.

Et sterkere forsett er overlegg, men det er lite relevant for denne oppgaven, siden dette bare har betydning for straffeutmåling. Overlegg konsumerer forsett, og forsettskravet vil derfor være oppfylt ved overlagt overtredelse.

---

⁷ S. 233 pkt. III

⁸ Rt. 2007 s. 1559, avsnitt 18, andre setning.

Utenfor strl. § 147 a faller tilfeller av (grov) uaktsomhet.

Uaktsomhet er av Andenæs⁹ delt inn to typer. Det er bevisst uaktsomhet og ubevisst uaktsomhet. Ubevisst uaktsomhet er når gjerningspersonen ikke ser for seg muligheten for at den straffbare handlingen kan inntre. Ubevisst uaktsomhet kan aldri gå over til forsett, siden det mangler den subjektive bevissthet hos gjerningspersonen. Bevisst uaktsomhet er når gjerningspersonen tar en kjent risiko, men tror og håper at det ikke vil skje en straffbar handling. Et eksempel på dette er en politimann som kjører utrykning med politibil. Det er en kjent risiko ved slik kjøring, og den er ikke regulert av fartsgrenser, men er en løpende vurdering som må gjøres av politimannen. Dersom det skjer en ulykke som skyldes en feilvurdering fra politimannens side, vil det kunne være uaktsom kjøring. Vurderingen av om kjøringen var uaktsom eller forsettlig vil måtte bero på hvilken situasjon som oppsto og hvor sannsynlig det er at en slik situasjon vil oppstå. Hvordan andre politimenn ville ha vurdert en slik situasjon, og hvor stor de ville ha ansett risikoen for at en slik ulykke vil inntre vil også ha betydning for vurderingen.

Grov uaktsomhet er omhandlet i § 152 b. En slik handling kan likevel ikke dømmes etter straffeloven § 147 a, i og med forsettskravet i strl. § 147 a, det såkalte terrorforsettet. Det kan vanskelig være terrorforsett uten at gjerningspersonen har forsett i det objektive gjerningsinnholdet.

2.1.2 Terrorforsett

Forsett etter strl. § 147 a følger av første ledd, in fine, og omfatter tre tilfeller. Det første tilfellet er når handlingen er foretatt med forsett om alvorlig å forstyrre samfunnsstrukturer jfr. første ledd litra a. Dette gjelder statlige institusjoners virke, slik som Stortinget, regjering, domstolene eller politimyndigheten. Private tjenester som har stor betydning for samfunnet, eksempelvis kollektivtransport, vannforsyning, elektrisitetsforsyning, finansielle tjenester og helsevesen er også omfattet.

---

⁹ kap. 23, s. 243 flg.

Fra forarbeidene¹⁰ heter det om litra a at den som har forsett å sette ut av spill eller alvorlig forstyrre den økonomiske stabiliteten i et land vil være omfattet. Det samme er å ødelegge eller sette ut av spill eksempelvis flyplasser, unntatt midlertidige forstyrrelser, jfr. neste avsnitt. Dette henger sammen med første del i kategoriseringen av straffebudene i opplistingen. Det er derimot ikke en absolutt sammenheng, og alle straffebudene kan benyttes.

Litra b og c retter seg mot de virkninger terrorhandlinger har på befolkning, myndighet eller organisasjon. Litra b omhandler den frykt en terrorhandling skaper i en befolkning. Frykt er en reaksjon som bygger på usikkerhet, men også mangel på evne og mulighet til å beskytte seg mot handlinger, for å unngå en konsekvens. Terroranslag på kollektivtransport eller elektrisitetsforsyning er vanskelig for en privatperson å forhindre eller på en effektiv måte skape alternativer til.

En kan bruke 11. mars 2003, og terroranslaget mot Madrid som eksempel. En kraftig bombe som forårsaket masseødeleggelse, stans i togtrafikk og flere døde og sårede vil utvilsomt kunne dømmes etter alminnelig straffelovgivning. Den alvorlige forstyrrelsen i kollektivtransporten og den frykt det er rimelig å anta at dette skapte i befolkningen i etterkant av angrepet, må handlingen antas å falle under strl. § 147 a (2) litra a og b.

Litra c omhandler endringer i adferd hos myndigheter eller mellomstatlige organisasjoner som er utsatt for terrorhandlinger. Er målet eller resultatet ansett å kunne være å tvinge frem en endring hos stat eller mellomstatlig organisasjon, slik at de må gjøre, tåle eller unnlate å gjøre en handling som er "av vesentlig betydning" for seg selv eller andre land eller mellomstatlige organisasjoner, vil dette være omfattet av terrorforsettet. Et eksempel her er å tvinge en stat til å innføre ekstraordinære sikkerhetstiltak mot egne borgere, slik resultatet ble etter 11. september 2001.

---

¹⁰ Ot.prp. 61, s. 37, syvende avsnitt.

Strafferammen for brudd på strl. § 147 a er 21 år, jfr. første ledd. Straffen kan ikke settes under minstestrafen for de enkelte lovbrudd i listen over omfattede straffebud. Straffeloven § 147 a i praksis en straffeskjerpelse, slik det også ble poengtert av flere høringsinstanser.

Straffeloven § 147 a (2) omfatter forbudet mot trusler om terrorhandlinger, med straffeskjerpelse dersom trusselen får følger som nevnt i første ledd litra a, b eller c. Medvirkning straffes på samme måte.

Loven skiller mellom trusler som er urealistiske og trusler som gir adferdsendring hos den truede. Spesielt med tanke på å skape alvorlig frykt, jfr. litra b, kan det være vanskelig å vurdere om vilkåret er oppfylt eller ikke. Spørsmålet kom opp i Oslo tingrett¹¹, hvor skudd mot en synagoge ikke var tilstrekkelig til at terskelen for å spre frykt i en befolkning var overskredet. Avgjørelsen viser at terskelen for terrorhandlinger etter strl. § 147 a ligger høyt i norsk strafferett. Jamfør litra a og c er det enklere å vurdere om det er gjort endringer som følge av trusler, eksempelvis med strengere sikkerhetstiltak, eller unnvikelse fra å fatte et vedtak i en mellomstatlig organisasjon.

Tredje ledd omhandler planlegging eller forberedelse av terrorvirksomhet ved inngåelse av forbund. Ut fra dette er enkeltpersoners forberedelse av terrorhandlinger ikke omhandlet. Denne løsningen er bevisst valgt. Fra forarbeidene¹² fremheves at det er lite praktisk at en person kan forestå slik planlegging, og at bevismulighetene er vanskelige. Videre fremhever forarbeidene¹³ at en sterk subjektiv bevisvurdering på bakgrunn av en enkeltpersons foreberedelse er uønskelig. I norsk straffelovgivning er kriminalisering av forberedelse sjeldent. Bakgrunnen for denne løsningen er resolusjon 1373 pkt. 2, litra e, hvor det pålegges nasjonalstatene å kriminalisere forberedelser. Lovgiver har i stor utstrekning forskjøvet

---

¹¹ TOSLO-2007-167415-2, under "Tiltalen post II og V – skuddene mot synagogen", fjerde siste avsnitt.

¹² Ot.prp. 61, s. 43, tredje avsnitt.

¹³ Ot.prp. 61, s. 44, første avsnitt

grensen mellom straffbar handling og straffri forberedelse i tilfeller med terror sammenlignet med andre straffbare handlinger. Dette er en betenkelig utvikling. Den straffbare handlingen er ikke lenger grunnlaget for straff, men er i større grad den onde vilje jfr. det som er vanlig i norsk strafferettstradisjon. Det gjenstår enda å klarlegge utstrekningen av denne straffeskjerpelsen. Norske domsstoler har så langt ikke endelig klarlagt hva som er terrorhandlinger etter strl. § 147 a.

2.1.3 Terror som krigshandling.

Terror har flere definisjoner, både akademiske og lovfestet. I tillegg til strl. § 147 a er det en legaldefinisjon i sikkerhetsloven § 3, nr. 5 som lyder

”...ulovlig bruk av, eller trussel om bruk av, makt eller vold mot personer eller eiendom, i et forsøk på å legge press på landets myndigheter eller befolkning eller samfunnet for øvrig for å oppnå politiske, religiøse eller ideologiske mål.”

Denne definisjonen, sammenholdt med sikkerhetslovens formål i § 1 om å legge forholdene til rette for å motvirke trusler mot rikets selvstendighet, sikkerhet, andre vitale nasjonale sikkerhetsinteresser (litra a) og ivareta den enkelte rettsikkerhet (litra b), er meget vid i omfang. Terrororganisasjoner er kjent for å ha liten respekt for nasjonale grenser, og utnytter dette til sin fordel.

Dette er i stor grad sammenfallende med, eller mer presist utdypet av strl. § 147 a (1). Når disse to bestemmelsene sammenlignes, vises konturene av hva som omfattes av terror i norsk lovgivning. Det viser også hvor komplekst terrorbegrepet er. Den store forskjellen mellom forbudet i straffeloven og definisjonen i sikkerhetsloven går på målet bak handlingen, nemlig at det må være ut i fra et politisk, religiøst eller ideologisk formål i sikkerhetsloven, mens et slikt vilkår mangler i straffelovens nedslagsfelt. En snever tolkning av begrepene i sikkerhetsloven kan medføre at en handling faller utenfor legaldefinisjonen, men innenfor straffebudet i straffeloven. Dette taler for at tolkningen av sikkerhetslovens

legaldefinisjon må være vid. Dette støttes også av uttalelser i NOU nr. 3¹⁴ hvor det heter at

”[u]tvalget har vurdert flere definisjoner av « terrorisme », men konstaterer at beskrivelser som kan synes hensiktsmessige i politisk eller rent deskriptiv sammenheng som oftest vil være såpass upresise at de vil ha åpenbare svakheter om de skulle benyttes i en juridisk kontekst. Det påpekes videre at uansett hvordan man definerer begrepet terrorisme, vil motivasjonen bak voldshandlingen alltid stå sentralt.”

Denne uttalelsen blir også lagt til grunn i forarbeidene¹⁵ til sikkerhetslovens § 3 nr. 5.

Det er lagt til grunn i forarbeidene¹⁶ til strl. § 147 a at det er motivasjonen bak handlingen som er det avgjørende for om en handling er en terrorhandling.

Terrorisme har av bl.a. Vaagland blitt definert som en asymmetrisk krigføring. Artikkelen viser i stor grad hvordan terror kan bli sett på som både krig og kriminalitet. Det er en grensegang som er vanskelig å trekke. Asymmetrisk krigføring blir definert¹⁷ som ”den underlegnes krigføring”, og terrorisme, på lik linje som geriljakriger, blir utkjempet ved å utnytte den antatt sterkeste partens svakheter.

Tradisjonelt har krig blitt assosiert med en trussel mot nasjonalstatens eksistens, integritet og autonomi fra en kjent fiende, i form av en annen stat. Unntaket fra dette er borgerkrig, hvor trusselen er intern, men målet er det samme. Kriminalitet har vært et nasjonalt anliggende hvor innbyggernes interesser har vært beskyttet mot trusler fra andre private aktører, i

---

¹⁴ Kap. 1.2 første avsnitt.

¹⁵ Ot.prp. 49, s. 66, annet avsnitt.

¹⁶ Ot.prp. 61 s. 36, sjette avsnitt.

¹⁷ Vaagland, under ”vestens fiender”, fjerde avsnitt.

samfunnet, gjennom straffelovgivningen. Slik Vaagland beskriver terror, er det en blanding av et krigslignende trusselbilde, og de samme aktørene som begår kriminalitet. Dette har stilt de vestlige definisjonene og reaksjonene under press.

Formålet bak terrorhandlingen kan deles i to. Å skape frykt i en befolkning bærer preg av kriminalitet, og å undergrave en nasjonalstat eller mellomstatlig organisasjon henspeiler på en krigshandling. Terror viser her sitt janusansikt.

Sammenholdt med loven er begge aspektene dekket av terrordefinisjonen og straffebudet mot terror. Strl. § 147 a (1) litra a og c omhandler de krigslignende forholdene ved terrorbegrepet. Forbudene omhandler de sentrale funksjonene som er grunnleggende for en stats eksistens og autonomi. Eksemplene i loven viser til de konstitusjonelle institusjonene, nødvendig drift av en stats anliggender, nødvendige forsyninger av varer og tjenester for liv og helse, samt forhold som omhandler den internasjonale fred og stabilitet.

Vaagland¹⁸ hevder at løsningen på terrorproblemet ligger i de reaksjoner som settes i verk ved terrorhandlinger må være en blanding av direkte kontroll og indirekte innflytelse. Direkte kontroll skjer gjennom krigshandlinger eller krigslignende situasjoner, eksempelvis gjennom de militære operasjonene i Afghanistan. Den indirekte innflytelsen skjer ved, slik det beskrives i artikkelen, at grobunnen for terrorisme fjernes. Herav også hvordan en krigshandling kan virke mot denne hensikten. I denne todelingen utgjør arbeidet og lovgivningen mot finansiering av terrorvirksomhet kjernen av tiltakene. Dette viser også hvordan strl. §§ 147 a og 147 b gir to forskjellige tilnærminger for å bekjempe problemet.

2.2 Finansiering av terrorvirksomhet

Forbudet mot finansiering av terrorvirksomhet er en del av tiltakene som er iverksatt for å

---

¹⁸ Under "mottiltak"

stanse terrorvirksomhet. Finansiering av terror er en form for forberedende handling og sammenheng mellom forberedelseshandlingen i § 147 a (3) og § 147 b er klart til stede. Når det er en egen bestemmelse som kriminaliserer finansieringa av terrorvirksomhet, må gjerningsbeskrivelsen i straffebudet være oppfylt for å medføre straff. I det videre vil den objektive gjerningsbeskrivelsen bli behandlet først, deretter den subjektive.

2.2.1 Fremskaffe eller samle inn penger eller formuesgoder.

Først må det klarlegges hva som inngår i begrepet "...penger eller andre formuesgoder". Om dette uthever forarbeidene¹⁹ at "[i] utgangspunktet går alle former for formuesgoder" inn i begrepet. Grensen dras mot andre ikkematerielle verdier.

Å fremskaffe midler til finansiering av terrorvirksomhet gjelder ytelser fra egne midler jfr. forarbeidene²⁰. Det heter at ytelser "... til innkjøp av nødvendig utstyr eller våpen" omfattes av ordlyden "fremskaffer". Det må legges til grunn en vid forståelse av dette, slik at også andre midler som ytes vil omfattes av forbudet, eksempelvis midler til rekruttering, opphold for instruktører og mer perifere utgifter som er nødvendige for forberedelsen eller gjennomføringen av et terroranslag.

Andre formuesgoder vil eksempelvis omfatte utstyr som brukes til terrorvirksomhet. Et praktisk eksempel er våpen eller eksplosiver som benyttes til å legge press bak trusler, til ødeleggelser av eiendom eller drap. Eksempelvis vil en huseier som lar en terrororganisasjon disponere hans eiendom til trening eller opphold kunne straffes av strl. § 147 b. Dette vil imidlertid bare være tilfelle dersom han selv ikke deltar i terrorhandlingen eller planlegging av terroranslag. I motsatt fall vil det være medvirkning etter strl. § 147 a.

---

¹⁹ Ot.prp. 61, s. 96, andre avsnitt i "Til endringene i ny § 147 b"

²⁰ Ot.prp. 61, s. 96, andre avsnitt i "Til endringene i ny § 147 b"

Lovlig fremskaffelse av midlene er derfor utvilsomt omfattet av forbudet i strl. § 147 b, forutsatt at de skal benyttes til støtte for terrorvirksomhet.

Videre drøftes om annen kriminalitet kan straffes etter strl. § 147 b, ved at utbyttet fra en kriminell handling skal brukes til finansiering av terrorvirksomhet.

Det norskeide bahamasregistrerte kjemikalietankeren MT "Bow Asir" ble 26. mars 2009 kapret utenfor Somalia med et mannskap på 27, hvor kapteinen var norsk statsborger. Ubekreftet melding fra kaprerne²¹ antyder at de fikk utbetalt 2.4 millioner dollar (ca. 16 mill. NoK) for frigivelsen av fartøyet. Frigivelsen skjedde 11. april 2009. Spørsmålet som reises i denne sammenhengen er om finansiering av terrorvirksomhet (strl. § 147 b) kan bli aktuelt i idealkonkurrens med strl. §§ 223, 227 jfr. 232 (tredje setning) og 266 (1), jfr. Strl. § 62

Straffeloven § 223 omhandler frihetsberøvelse av mannskap og inngåelse av forbund for slik frihetsberøvelse. Paragraf 227 gjelder trussel som fremkaller frykt med straffeskjerpelse etter § 232 tredje setning, og til slutt omfatter § 266 utpressingen med bakgrunn i kravet om løsepenger.

Etter strl. § 62 (1) skal det pådømmes en "... felles frihetsstraff" når "...samme ... handling" medfører flere forbrytelser. I eksemplet over er det udiskutabelt at kapringen er en handling som har berøvet mannskapet friheten, at det foreligger en trussel med straffeskjerpelse og at det foreligger utpressing ved kravet om løsepenger for frigivelsen av skip og mannskap.

I fra forarbeidene²² heter det at § 147 b ikke skal kunne brukes i konkurrens med straffeloven § 147 a i de tilfeller finansiering av terrorvirksomhet er å anse som medvirkning til en terrorhandling. Det kan derimot ikke forstås slik at strl. § 147 b ikke kan anvendes i konkurrens med andre straffebud. Det legges til grunn at overtredelsen av strl. § 223 ikke omfattes av annet ledd og handlingen blir derfor ikke omfattet av den objektive gjerningsbeskrivelsen i strl. § 147 a.

---

²¹ Reuters. (<http://uk.reuters.com/article/idUKTRE5392GL20090411>) (sist besøkt 11.12.09)

²² Ot.prp. 61, s 97, 11. avsnitt

Andenæs²³ sier om konkurrans ”...at dersom en ikke får markert noe ytterligere ved å anvende et ekstra straffebed i konkurrans, er konkurrans utelukket.” Strl. 147 b omfatter ikke innsamling av penger til en hvilken som helst forbrytersk virksomhet, men eksplisitt til terrorformål. Forsettskravet omhandler finansiering av terrorvirksomhet jfr. § 147 b (1). Dette vil ikke omfatte noen av de andre bestemmelsene, og strl. § 147 b viser dermed til noe nytt som kan straffes. På den annen side omfatter ikke strl. § 147 b bruken av trusler eller frihetsberøvelse, og konsumerer ikke noen av de andre straffebedene i eksemplet over.

Kapring av skip, slik som ”Bow Asir”, med det formål å få utbetalt løsepenger, vil være omfattet som enten finansiering av eller medvirking til finansiering av terrorvirksomhet, og kan straffes etter strl. § 147 b, forutsatt at løsepengene er ment å finansiere terrorvirksomhet.

En annen problemstilling denne situasjonen reiser, er hvorvidt rederen eller forsikringsselskapet til ”Bow Asir” kan straffes for finansiering av terrorvirksomhet. Det må antas at rederen eller forsikringsselskapet kjente til at løsepengene kunne benyttes til finansiering av terrorvirksomhet. Pengene er fremskaffet i den hensikt å utbetale disse til kaprerne. Her er de nødvendige vilkårene for straff etter strl. § 147 b til stede.

Et slikt tilfelle vil bli omfattet av den straffriende nødrettsbestemmelsen i strl. § 47. Denne bestemmelsen omfatter tilfeller hvor en handling er foretatt ”...for at redde nogens Person eller Gods fra en paa anden Maade uafvendelig Fare”. En unnlattelse av å utbetale løsepenger vil for det første medføre fare for liv og helse til besetningen på skipet. Videre er det fare for store materielle skader på eller tap av skip og gods.

En slik situasjon kan vanskelig løses på en tilfredsstillende måte uten å utbetale løsepenger. Da vil vilkåret for nødrett være oppfylt, og utbetaling av løsepenger kan følgelig ikke straffes som finansiering av terrorvirksomhet jfr. strl. § 147 b.

---

²³ S. 371, første avsnitt, andre setning.

Videre må det drøftes hva som omfattes av ordlyden "samler inn" midler til terrorvirksomhet, jfr. § 147 b (1) annet alternativ. I forarbeidene²⁴ heter det at "[d]ette alternativet gjelder særlig situasjonene der gjerningspersonen ikke tar av egne midler, men sørger for å innhente bidrag fra andre." Hva som er omfattet av begrepet "samler inn" sier forarbeidene ikke noe om.

Naturlig vil "samle inn" være når en person mottar midler fra forskjellige personer for så å videresende dem samlet til en terrororganisasjon. Det er ikke nødvendig at midlene er videresendt, så lenge de er innsamlet. Dette presiseres også i forarbeidene²⁵. Straffeloven § 147 b er derfor et uttrykk for straffbar forberedelse.

Innsamling av midler rammer spesielt mellommenn som forestår videresending eller formidling av midler fra bidragsytere i et land eller en region til en terrororganisasjon.

Et annet eksempel kan være en organisasjon som har til formål å finansiere en terrororganisasjon ved å samle inn penger gjennom forskjellige aktiviteter. Dette kan være salg av t-skjorter, slik det var tilfelle i en dansk sak²⁶, direkte innsamling med bøsser på gata eller spredning av kontonummer som personer kan sette penger inn på.

Det verken lovteksten eller forarbeidene gir svar på er grensen mellom å samle inn penger og å være kurer. Spørsmålet blir satt på spissen i de tilfellene hvor det bare er én bidragsyter som gir til den som samler inn. Her må løsningen bli å finne i personens hensikt. Dersom gjerningspersonen har til hensikt å samle inn fra flere personer, men ikke finner flere bidragsytere, må dette dømmes etter § 147 b, annet straffealternativ. I tilfellet hvor en person derimot tar imot og videreformidler penger fra én giver vil dette være som

---

²⁴ Ot.prp nr. 61, Under "til endringene i ny § 147 b (s. 96), annet avsnitt, siste setning.

²⁵ Ot.prp. nr. 61, s. 97, første avsnitt

²⁶ Tfk 2009.436/1H (U.2009.1453H)

mellommann, og må som utgangspunkt falle utenfor annet straffealternativ, men bli bedømt som medvirkning jfr. tredje ledd.

2.2.3 Stille til rådighet

En annen problemstilling er knyttet til tilfellet hvor midler eller formuesgoder stilles til rådighet, jfr. strl. § 147 b (2). Forarbeidene, verken til strl. § 147 b eller strl. 2005 § 135 definerer "stille til rådighet". En naturlig forståelse av uttrykket tilsier at det ikke skjer en varig eiendomsoverdragelse. Likefullt vil det være en klar forskjell mellom "å stille til rådighet" og medvirkning til strl. § 147 a. Forutsetningen for at en handling kan være medvirkning til strl. § 147 a, er at en handling som rammes av strl. § 147 a er foretatt. Er dette ikke tilfelle, kan det være omfattet av rådighetsstillelse etter strl. § 147 b (2).

Fra eksemplet med "Bow Asir" vil en fisker, som har stilt til rådighet fiskebåten kaprerne benyttet for å komme seg frem til skipet, kunne dømmes etter § 147 b (2) bare dersom forsøket med å kapre skipet ikke lykkes, og kapringen er en terrorhandling. Hvis kaprerne lykkes, og fiskebåten blir tilbakelevert til fiskeren, vil det vært medvirkning etter § 147 a. Det må være uten betydning om det ytes vederlag for bruken av fiskebåten eller ikke.

For å kunne stille noe til rådighet må det eies eller disponeres av gjerningspersonen. Eksempelvis vil en bedrift som stiller deler av sitt eget lager til disposisjon for en terrororganisasjon i en kortere eller lengre tidsperiode, samtidig som de benytter den i egen daglige driften av virksomhet, være omfattet av strl. § 147 b (2).

Fra norsk rettspraksis er det en interessant kjennelse fra Borgarting lagmannsrett²⁷ hvor retten drøfter nettopp spørsmålet rundt dette.

---

²⁷ RG 2008 s. 1462, tredje siste avsnitt.

Saken gjelder oppheving av PSTs båndlegging av midler etter strpl. § 202 d. Spørsmålet lagmannsretten tok stilling til var hvorvidt PST hadde hjemmel for båndleggelsen av midlene. Her var det avgjørende hvem som faktisk var eier av penger som sto på en konto. Pengene skulle, ifølge PST, benyttes til finansiering av terrororganisasjonen al-Shabaab i Somalia, men de var ennå ikke overført. Lagmannsretten slo fast at båndlegging bare kunne skje dersom pengene tilhørte vedkommende som var mistenkt. Lagmannsretten svarte benektende på at det var den mistenkte som eide midlene, og båndleggingen ble opphevet. Pengene kunne tilhøre andre personer eller hawalasystemet. Hawalasystemet er en uregistrert finansinstitusjon, ansett for å være ulovlig, og antatt å være benyttet til finansiering av bl.a. terrorvirksomhet. Dette var likevel ikke avgjørende for båndlegging av pengene den tiltalte disponerte over.

I den ovennevnte saken var det lagt til grunn at den tiltalte ikke var eier av midlene, og derfor kunne ikke pengene båndlegges. Dette er likefullt ikke avgjørende for hvor vidt den samme personen kan dømmes for brudd på strl. § 147 b. Bakgrunnen er at den tiltalte disponerte over midlene, og dermed kan han stille dem til disposisjon for et terrorformål. Grensen til innsamling er i dette eksemplet ganske nær, men det må falle under rådighetsstillelse i og med at den tiltalte i denne saken allerede disponerer pengene. Det er i denne saken tatt ut tiltale etter strl. § 147 b.

Kretsen av personer som kan få midler til rådighet er begrenset jfr. annet ledd litra a til c. Personkretsen omhandlet i strl. § 147 b (2) er "...person eller foretak som begår eller forsøker å begå lovbrudd som nevnt i § 147 a", jfr. litra a. Det er altså rettet direkte mot den eller de som begår terrorhandlinger. Forarbeidene²⁸ presiserer at begrepet "foretak" i § 147 b (2) omfatter "for eksempel terrorgrupper". Således er § 147 b knyttet direkte mot straffebudet i § 147 a. Annet og tredje ledd omhandler mer perifere foretak eller personer. Det gjelder for det første foretak som en person eller foretak etter litra a "eier eller har kontroll over" (jfr. litra b) eller andre, både foretak og personer "som handler på vegne av eller på instruks fra noen som nevnt i bokstav a eller b" jfr. litra c.

Grensen mellom å fremskaffe (jfr. strl. § 147 b (1)) og å stille til rådighet (jfr. annet ledd) er

---

²⁸ Ot.prp. 61, s. 97, syvende avsnitt.

flytende, spesielt sammenholdt med det faktum at pengene eller formuesgodene ikke må være overlevert for at tilfellet kan straffes som fremskaffing etter første ledd.

I de tilfellene hvor gjerningspersonen har egne oppsparte midler kan han straffes for å stille dem til rådighet for terrorvirksomhet, selv om det ikke er foretatt noen ytre handling. Dette stiller store krav til etterforskning og bevisførsel. Det siste kan komme i konflikt med sentrale retts- og rettssikkerhetsprinsipper, samt menneskerettigheter. Spesielt ved at norsk strafferett bygger på å reagere mot uønsket adferd, uten å trå inn i den privates sfære ved bl.a. overvåkning. Når det ikke er foretatt noen handling, og sågar ikke noen forberedelser, men dette like fullt er straffbart, bryter det med norsk rettstradisjon.

I praksis er det vanskelig å bevise at hensikt om å finansiere terrorvirksomhet er til stede, uten at det er gjort noen forberedelser som kan avdekke eller bevise viljen til å gjøre dette. Prinsipielt er det betenkelig at norsk straffelovgivning går i en slik retning, uten at dette er drøftet nærmere i forarbeidene.

Etter strl. § 147 b (2) kan den som stiller "... banktjenester eller andre finansielle tjenester", (heretter finansielle instrumenter) "til rådighet" for personkretsen som nevnt over straffes med fengsel inntil 10 år. Slike tjenester omfatter ikke finansiering direkte. I sin natur er slike tjenester medvirkning til finansiering av terrorvirksomhet, ved at de muliggjør finansieringen.

Paragraf 147 b (2) omfatter også de som stiller til rådighet "banktjenester eller andre finansielle tjenester for den ovenfor nevnte personkrets. Om finansielle instrumenter presiserer ikke forarbeidene²⁹ dette noe ytterligere utenom å liste opp "betalingstjenester, bankkonti, lån og kreditter". Dette omfatter tradisjonelle banktjenester. Listen er ikke utfyllende jfr. ordlyden "blant annet".

Hvitvaskingsloven (hvvl) gir noe hjelp til å utfylle strl. § 147 b (2). Formålet følger av hvvl. § 1,

---

²⁹ Ot.prp. 61, s. 97, sjetten avsnitt.

”...å forebygge og avdekke transaksjoner (...) med tilknytning til terrorhandlinger”.

Legaldefinisjonen av transaksjoner etter denne loven er ”...enhver overføring, formidling, ombytting eller plassering av formuesgoder”, jfr. § 2 nr. 2. Dette er en videreføring av definisjonen i den gamle hvitvaskingsloven. Et stort omfang av tjenester er derfor omfattet av denne loven, og følgelig også omfattet av forbudet i strl. § 147 b.

Hvitvaskingsloven omfatter i all hovedsak en undersøkelsesplikt jfr. §§ 5 til 13 og rapportering til ØKOKRIM i tilfeller hvor undersøkelser avdekker ulovlige transaksjoner, eller at mistanke om slike blir avdekket jfr. hvvl. § 18.

De som er omfattet av undersøkelses- og rapporteringsplikten følger av § 4 (1 og 2). Dette er finansinstitusjoner, Norges Bank, e-pengeforetak, foretak som driver overføring av penger eller pengefordringer, verdipapirforetak, forvaltningsselskaper for verdipapirfond, forsikringsselskaper og foretak som driver forsikringsformidling (med unntak for gjenforsikringsmegling), postoperatører ved formidling av verdisendinger, verdipapirregistre, foretak som driver depotvirksomhet, statsautoriserte og registrerte revisorer, autoriserte regnskapsførere, advokater (under gitte forutsetninger), eiendomsmeglere herunder boligbyggerlag, foretak som tilbyr samme tjenester som de fire førstnevnte, tilbydere av virksomhetstjenester og forhandlere av gjenstander m.m. for kjøp over 40.000 kr ved kontant oppgjør.

Også foretak og personer som utfører tjenester på vegne av de ovennevnte er underlagt rapporteringsplikt jfr. tredje ledd.

Undersøkelsesplikten som følger av §§ 5 til 13 har stor betydning for avdekking av finansiering av terrorvirksomhet.

Hvitvaskingsloven § 5 pålegger de rapporteringspliktige å foreta kundekontroll og oppfølging på risikobasert grunnlag. I risikovurderingen skal forhold som straffes av terrorlovgivningen inngå ut fra en vurdering av type kunde, kundeforhold, produkt- og transaksjonstype.

I forarbeidene³⁰ er det presisert at risikobasert undersøkelse er en differensiering av kundekontrollen, slik at de rapporteringspliktige skal bruke ressursene på de mest aktuelle tilfellene for å bedre muligheten og evnen til å avdekke straffbare forhold. De rapporteringspliktige kan dermed også i større utstrekning legge til grunn erfaringsbasert kjennskap om kunder i risikovurderingen, noe absolutte regler ikke ville ha åpnet for. Det heter videre at det er omfanget av kundekontrollen som er differensiert, ikke behovet for kundekontroll i seg selv.

På bakgrunn av dette er det lagt opp til en målrettet kundekontroll fra lovgivers side. Ansvar som påhviler de rapporteringspliktige er stort, og arbeidet med å forhindre finansiering av terrorvirksomhet er dermed spredt ut over mange private aktører. Et slikt pålegg innebærer, slik det er drøftet i forarbeidene³¹, en stor risiko for personvernet. Tradisjonelt har vurdering av risiko, i forhold til personer som er innblandet i straffbare handlinger, blitt behandlet av etterforsknings- og etterretningstjenesten. Når private aktører er brakt inn i dette arbeidet, viser det at finansiering av terror er vanskelig å avdekke, uten samarbeid med de som omgås eller forestår transaksjoner til daglig.

Kundekontroll skal foretas ved etablering av kundeforhold, transaksjoner på over 100.000 NoK når det gjelder noen det ikke er etablert kundeforhold til (gjelder også flere transaksjoner som samlet overstiger denne summen), mistanke om transaksjoner som er tilknyttet strl. §§ 147 a, 147 b eller 147 c eller ved tvil om tidligere innhentet informasjon er korrekt, jfr. hvvl. § 6.

De rapporteringspliktige skal registrere fullt navn eller foretaksnavn, fødselsnr./org.nr./D-nr. (eller annen entydig identitetskode der slikt ikke finnes), fast adresse og referanse til gyldig identitet etter hvvl. § 8, jfr. § 7. Det skal også registreres bekreftet identitet til rettighetshaver

---

³⁰ Ot.prp. 3, s. 50, fjerde avsnitt

³¹ Ot.prp. 3, kap. 2.5 s. 15 flg.

på bakgrunn av egne tiltak og innhentes informasjon om kundeforholdets formål og tilsiktede art jfr. § 7 (1) nr. 2 og 3. Også andre som ikke er kunder skal identifiseres dersom de har disposisjonsrett over konto eller depot jfr. tredje ledd.

Dersom kundekontroll ikke kan gjennomføres eller kontroll av etablert kundeforhold avdekker risiko for at kundeforhold eller transaksjon har tilknytning til strl. §§ 147 a, 147 b eller 147 c skal kundeforholdet avsluttes jfr. § 10 (1). Fra denne regelen er det unntak for advokater og andre som gir juridisk bistand for å fastslå en klients rettsstilling eller bistår under rettergang jfr. annet ledd.

Forenklet kundekontroll kan utføres i tilfeller hvor det er liten risiko for tilknytning til terrorvirksomhet jfr. § 13, med forskrift. Kundekontrollen skal også være løpende gjennom hele kundeforholdet jfr. § 14. Dette er for å sikre at den registrerte informasjon er korrekt, og at endringer skal oppdages og rapporteres dersom dette viser seg nødvendig.

De regler som så langt er gjennomgått medfører at opplysninger skal innhentes og registreres for alle kunder og transaksjoner. Kan slik kundekontroll ikke gjennomføres, skal ikke kundeforholdet opprettes, jfr. hvvl. § 10 (1). Videre skal eksisterende kundeforhold som bærer risiko som nevnt i § 5 avsluttes jfr. § 10 (1).

De rapporteringspliktige er også pålagt en forsterket kundekontroll i enkelte tilfeller. Dette følger av hvvl. § 15 (1), som pålegger de rapporteringspliktige en forsterket kundekontroll i tilfeller som "...etter sin art innebærer høy risiko" for forhold som rammes av terrorlovgivningen. Dette er en utvidelse av plikten til å utføre kundekontroll etter §§ 5 til 15, hvor også andre undersøkelser kan eller skal benyttes ut fra behov. Etter fjerde ledd skal det legges særlig stor vekt på "...produkter og transaksjoner som fremmer anonymitet". Det skal også iverksettes tiltak som forebygger handlinger som kan rammes av terrorlovgivningen.

Forsterkede kontrolltiltak kommer, jfr. ordlyden, i tillegg til de kontrolltiltak som følger av den alminnelige kundekontrollen. Opplysninger som er hentet inn skal forestås en grundigere kontroll. I tillegg er de rapporteringspliktige pålagt å gjennomføre ytterligere undersøkelser

på bakgrunn av en konkret avveining av risiko, type kundeforhold eller transaksjon. Dette kan innbefatte undersøkelse av virksomhet til organisasjoner, innhenting av ytterligere informasjon om styremedlemmer og lignende. Denne typen undersøkelser kan i natur ligge nært opp mot etterforskning, og det er grunn til å stille spørsmål ved om dette har medført en privatisering av offentlig etterforsknings- og etterretningsoppgaver til private tjenestetilbydere, spesielt knyttet opp mot den vurderingen som må gjøres i lys av terrorlovene.

Slike situasjoner som nevnt i første ledd vil være overføring av penger til eller fra utenlandske bankkonti i land med utilfredsstillende kontrolltiltak, store kjøp og uttak av valuta eller overføring av store eller komplekse pengesummer sammenlignet med virksomhet eller kapital, manglende legitimt mål og lignende. Dette støttes også av hvitvaskingsforskriften § 12.

Produkter og transaksjoner som fremmer anonymitet er ikke definert i forarbeidene³², men det presiseres at disse har økt risiko for å være finansiering av terrorvirksomhet.

I ordet anonym ligger det at personer ikke kan positivt identifiseres, enten ved at personer ikke oppgir navn eller at det kan benyttes alias som ikke kan spores tilbake til rettighetshavere. Et slikt produkt som kan fordre forflytting av midler som vanskelig kan spores, utgjør klart en risiko for misbruk av terrororganisasjoner. Forebyggende tiltak vil omfatte krav om identifisering av kunder og rettighetshavere jfr. § 5 eller å nekte å gjennomføre slike transaksjoner. Det vil også kunne innbefatte rapportering til ØKOKRIM for ytterligere undersøkelser eller etterforskning.

Etter hvvl. § 16 skal de rapporteringspliktige også gjennomføre kontroll med korrespondentbankforbindelser. Dette vil være en forlengelse av de forsterkede kontrolltiltak som følger av § 15. Korrespondentbankforbindelser er samarbeidsbanker i utlandet som

---

³² Ot.prp. 3, s. 94, kap 4.11.3.5

benyttes for å utføre transaksjoner mellom norske og utenlandske kunder. Paragraf 16 omfatter bare banker utenfor EØS, siden hvitvaskingsloven er et direkte resultat av EØS-lovgivningen, og ansett ivaretatt av nasjonal lovgivningen i andre EU/EØS-land. Overføringer av penger til utlandet kan være med på å finansiere terrorvirksomhet, og utgjør en større risiko for å være innblandet i slik virksomhet. Det er flere krav som stilles til de rapporteringspliktiges kontroll av sine korrespondentbankforbindelser. De rapporteringspliktige skal innhente tilstrekkelig informasjon om bankforbindelsen til "... fullt ut å forstå arten av dens virksomhet" samt omdømme og ansvarlige tilsynsmyndigheters kvalitet jfr. første ledd, nr. 1. Dette vil være aktuelt i tilfeller med banker i stater hvor statsmakten er svak, totalitær eller på andre måter gir grunn til å tro at bankforbindelsen ikke tilfredsstiller eller er pålagt et minimum av kvalitetskontroll med kundene sine. I dette ligger også en kontroll av kontrolltiltakene mot finansiering av terrorvirksomhet til bankforbindelsen i utlandet jfr. nr. 2. Den ansatte som beslutter å inngå avtale med en korrespondentbankforbindelse må også innhente samtykke fra sin overordnede før avtalen endelig inngås jfr. nr. 3. Når avtalen er inngått må den rapporteringspliktige dokumentere ansvarsfordelingen mellom bankene for å sikre at hvitvaskingslovens intensjoner blir oppfylt, samt forsikre at bankforbindelsen har tilstrekkelig identitetskontroll av kundene sine jfr. nr. 4 og 5.

Disse kontrolltiltakene bygger klart på terrorvirksomhetens internasjonale karakter, og at bekjemping av denne formen for kriminalitet krever ekstraordinære tiltak for å forhindre at penger flyter gjennom norske banker på veien til terrororganisasjoner.

Etter § 16 (2) skal de rapporteringspliktige ikke inngå bankforbindelse med "tomme bankselskaper". Definisjonen av disse er "... kredittinstitusjon som er opprettet i en stat der institusjonen ikke er fysisk til stede med en reell ledelse og administrasjon, og som ikke er tilknyttet et regulert finanskonsern." jfr. tredje ledd. Slike bankselskaper har store muligheter til å unndra seg kontroll eller underslå viktig informasjon. De kan også være under direkte kontroll av terrororganisasjoner, og benyttet med terrorvirksomhet som formål, uten at dette kan klarlegges etter første ledd.

I tilfeller hvor de rapporteringspliktige har mistanke om at transaksjoner som omfattes av strl. §§ 147a, 147 b eller 147 c er i ferd med å bli foretatt, skal det iverksettes ytterligere undersøkelser jfr. hvvl. § 17. Denne undersøkelsesplikten har som formål å bekrefte eller avkrefte mistanken. Om mistanke uttaler utvalget³³, med støtte fra departementet³⁴, at terskelen for å starte undersøkelser skal være lav, og omfatte ”« diffus » mistanke”. Om undersøkelsen uttaler forarbeidene³⁵ at denne ”normalt [vil] ta utgangspunkt i de opplysninger den rapporteringspliktige har om kunden, samt tilgjengelige offentlige opplysninger”. Også spørsmål til kunden kan være aktuelt, uten at kunden av den grunn skal få kunnskap om en pågående undersøkelse. Dette er bare utgangspunkter, og det kan inngå andre undersøkelser, bl.a. av virksomhet og lignende til kunden eller mottaker.

Avkreftes ikke en mistanke, skal den rapporteringspliktige meddele mistanken og de nødvendige opplysninger til ØKOKRIM, jfr. § 18. Unntatt fra dette er advokater som yter juridisk bistand, eller revisorer m.fl. som bistår advokaten i slik hjelp jfr. § 18 (2). Mistenkelige transaksjoner skal ikke gjennomføres med mindre ØKOKRIM er underrettet om dette, jfr. § 19 (1). ØKOKRIM har også mulighet til ”i særlige tilfeller” å beordre stansing av slike transaksjoner. Hva som utgjør ”særlige tilfeller” er ikke definert i forarbeidene, men viderefører tidligere rett. Dette vil eksempelvis kunne omfatte transaksjoner i tilknytning til kjente terrororganisasjoner som Al-Qaida.

Unntaket fra denne bestemmelsen følger av annet ledd, hvor institusjoner kan gjennomføre transaksjoner før underrettelsen når unnlåtelsen av å gjennomføre transaksjonen kan vanskeliggjøre undersøkelse av saken jfr. annet ledd. Hvilke tilfeller som vil vanskeliggjøre undersøkelser må avgjøres i den konkrete sak. Generelt vil det være vanskelig for en

---

³³ Ot.prp. 3, under kap. 5.2.3.2 s. 98 flg.

³⁴ Ot.prp. 3, s 99 første avsnitt

³⁵ Ot.prp. 3, s 99, sjetten avsnitt.

rapporteringspliktig å avgjøre dette uten en grunnleggende kjennskap til de undersøkelses- og etterforskningsrutiner ØKOKRIM arbeider med, men det kan tenkes unntak, hvor eksempelvis stans eller utsettelse av transaksjoner vil virke påfallende for kunden eller mottaker.

Selv om hvitvaskingsloven trekker opp noen klare pålegg og ellers definerer hva som inngår som finansielle instrumenter, kan dette ikke være de eneste kriteriene. Også virksomheter som ikke er rapporteringspliktige kan være omfattet av "banktjenester eller andre finansielle tjenester". Eksempler på dette er det såkalte hawalasystemet. Dette er et illegalt banksystem som er kjent for å være tilstedeværende i Norge. Dersom dette blir benyttet til finansiering av terror vil det like fullt omfattes av strl. § 147 b (2). Det må være karakteren av tjenesten som er vurderingsmomentet, og ikke om det er registrert eller regulert.

2.2.5 Finansiere

Straffeloven § 147 b (1) omfatter "helt eller delvis" finansiering av terrorhandlinger eller andre overtredelser av § 147 a.

Fullfinansiering omfatter tilfellene hvor en hel terroraksjon blir finansiert av en bidragsyter.

En måte og delvis finansiere terrorvirksomhet på er ved at et bidrag som ytes terrororganisasjoner ikke er nok til å finansiere hele virksomheten. Her vil de som skal gjennomføre terroranslag også hente inn midler fra andre. Det er klart at delvis finansiering vil være straffbar etter § 147 b.

Delvis finansiering vil også omfavne de tilfeller hvor en terrororganisasjon bedriver både lovlig og ulovlig virksomhet. Dette stiller opp flere problemstillinger. Første problemstilling er når innsamling av penger er ment å gå direkte til terrorvirksomheten, men mottakeren velger å benytte pengene til andre formål. Et annet tilfelle er når pengene er ment å gå til lovlig virksomhet, men benyttes til terrorvirksomhet av mottakeren. Begge tilfeller behandles

under forsett.

Et eksempel på en slik mottaker er Hezbollah³⁶ i Libanon. Organisasjonen driver bl.a. paramilitære grupperinger, sivile hjelpeorganisasjon, skoler og sykehus. Organisasjonen er av flere regnet som en hel eller delvis terrororganisasjon. Finansiell støtte til Hezbollah kan falle under delvis finansiering av terrorvirksomhet jfr. § 147 b, spesielt støtte til den eksterne sikkerhetsorganisasjonen som antas å være en terrororganisasjon.

2.2.6 Skyldkravet.

Etter strl. § 147 b er kravet til skyld forsett med tanke på finansiering av terrorvirksomhet.

Straffeloven § 147 b stiller krav om "forsett" med tanke på "helt eller delvis å finansiere terrorhandlinger eller andre overtredelser av § 147 a."

"Det kreves ikke at det på forhånd er klart hva slags terrorhandling midlene skal finansiere. Bestemmelsen krever bare at de skal gå til finansiering av en eller flere «terrorhandlinger»" jfr. forarbeidene³⁷. Dette setter noen begrensinger på hva forsettskravet etter § 147 b skal omfatte. Videre fremhever forarbeidene at det ikke er nødvendig å ha inngående kunnskap om en spesifikk terroroperasjon for at forsettskravet skal være oppfylt.

Problemstillingen i forhold til forsett er om gjerningspersonen har til hensikt å finansiere terror, helt eller delvis. Dersom en person med viten og vilje gir eller samler inn penger med hensikt eller viten om at disse skal brukes til terrorformål, eksempelvis brukes av Hezbollahs eksterne sikkerhetsorganisasjon, er vilkåret klart nok oppfylt. I de tilfeller hvor dette er formålet, men det viser seg å være umulig å få pengene frem, eller de brukes til noe annet,

---

³⁶ Wikipedia, <http://en.wikipedia.org/wiki/Hizbolla> (sist besøkt 11.12.09)

³⁷ ot.prp. 61, s. 96, nest siste avsnitt.

vil dette falle inn under forsøk. Uavhengig av dette vil forsett om finansiering av terror være oppfylt. I eksemplet over vil en sympatisør i Norge som sender penger for å finansiere terrorvirksomheten til Hezbollah kunne straffes for finansiering av terrorvirksomhet.

I tilfeller hvor mottakeren er en sammenblanding av terrororganisasjon og politisk organisasjon, slik som Hezbollah, kan problemstillingen komme på dagsorden. I slike tilfeller må det tas med i betraktningen om gjerningspersonen anser det for sikkert, mest sannsynlig eller mulig at midlene vil bli brukt til terrorformål. Gjerningspersonens kjennskap til Hezbollah, deres organisasjonsstruktur og metoder for å gi uttrykk for politisk mening og motstand, vil være avgjørende. Er kjennskapen om bruk av selvmordsbombere og gisseltaking kjent, må det legges til grunn at gjerningspersonen må innse muligheten for at økonomisk støtte kan bli brukt til å finansiere slike aksjoner, med mindre det er tatt grep for å sørge for at pengene kommer frem til et sykehus, og ikke kan benyttes til finansiering av terrorvirksomhet. Er slike tiltak ikke iverksatt, men gjerningspersonen har kjennskap til den eksterne sikkerhetsorganisasjonen til Hezbollah, vil forsett om finansiering av terror være oppfylt ved *dolus eventualis*, selv om midlene var ment til å finansiere Hezbollah's politiske fløy.

Det må være bevist ut over enhver rimelig tvil at gjerningspersonene var klar over at midlene skulle gå til terrorformål eller ansett som sannsynlig at dette er tilfelle. Dette er et strengt beviskrav. Som for resten av strafferetten må dette bero på en helhetsvurdering av bevisene i den konkrete sak.

I forhold til personer som er nært knyttet opp til mottakeren må det drøftes hvilke forutsetninger selve overleveringen av midlene har. Dette blir best beskrevet gjennom et eksempel.

Dersom en bakmann i et afghansk opiumkartell er kjent med at pengene fra omsetningen skal benyttes til å kjøpe våpen og materiell til Al-Qaida for å fortsette kampen mot vesten ved nye terroranslag lik 11. september, eller til våpen for bruk i Afghanistan, kan det antas at skyldkravet er oppfylt. Det er her uavhengig av om midlene i seg selv er nok til å finansiere

dette anslaget, eller det er en del av finansieringen. Her vil det være hensikten bak overføringen som er det straffbare.

Al-Qaida³⁸ er et terrornettverk som arbeider for å opprette en islamistisk shariastyrt stat og bekjempe vestlige stater som kalles "korsfarer-zionist-alliansen", i hovedsak USA og Israel, men også Norge og Danmark har vært truet, bla. for trykking av Muhammed-karikaturen og deltakelse i ISAF-opperasjonen i Afghanistan. De har vært kjent for å støtte andre terrororganisasjoner finansielt og med opplæring. Av mange er Al-Qaida den mest kjente terrororganisasjonen i verden. Mye grunnet "War on terror" som kom i kjølvannet av anslaget mot USA 11. september 2001.

Dersom en av kurerene blir rekruttert på bakgrunn av muligheten til å tjene store penger på virksomheten kan det vanskelig anses å oppfylle kravet til hensiktsforsett i forhold til strl. § 147 b. Derimot vil kureren kunne dømmes etter § 147 b dersom han har kjennskap til hvor opiatet kommer fra og at midlene fra salget skal gå til Al-Qaida, i og med at han med sikkerhet eller må anta det mest sannsynlig at midlene vil finansiere terrorvirksomhet selv om også Al-Qaida driver annen virksomhet som eksempelvis koranskoler.

Dolus eventualis reiser spørsmålet om gjerningspersonen anser det som mulig at midlene kan benyttes til terrorformål, og likevel velger å samle inn, fremskaffe eller stille dem til rådighet for en organisasjon eller person. Hvilken begrunnelse gjerningspersonen har for å samle inn pengene er her av mindre betydning, det er handlingens art, sammenholdt med at gjerningspersonen har innsett mulighet for at midlene benyttet til terrorvirksomhet som er avgjørende.

Slik det fremgår av forarbeidene er det ikke nødvendig at gjerningspersonen anser det for mulig at pengene skal brukes til en bestemt terrorhandling. I vurderingen må det spesielt legges vekt på hvem som er mottaker av støtten.

I eksemplet med kureren stiller dette seg i et spesielt lys. Det er kjent at Afghanistan står for store deler av den illegale opiumsproduksjonen, og at terrororganisasjonen Al-Qaida

---

³⁸Wikipedia, <http://no.wikipedia.org/wiki/Al-Qaeda> (sist besøkt 11.12.09)

finansierer mye av sin virksomhet gjennom nettopp opiumsproduksjon og –distribusjon. Hvis kureren da vet at dét opium han medvirker til, eller innfører til Norge kommer fra Afghanistan, kan han også anse det for mulig at det har en tilknytning til Al-Qaida. Velger han likevel å bli med på smuglingen kan han straffes for finansiering av terrorvirksomhet. Dette vil være en konsekvens av terrorlovgivningen som verken forarbeider eller lovverk tar høyde for. Her er også grensen mellom hva som er finansiering av terrorvirksomhet og organisert kriminalitet overlappende. Det påhviler påtalemyndighetene å gjøre en avveining av hvilken reaksjon som er mest tjenelig, og ta ut tiltale på bakgrunn av dette. Prosessuelt kan det være mest hensiktsmessig å behandle organisert kriminalitet og finansiering av terrorvirksomhet i idealkonkurrens.

I spørsmålet om en sak mot en kurer skal dømmes etter strl. § 147 b eller annen straffelovgivning taler hensikten bak terrorlovgivningen for at det må gjøres et valg i den enkelte sak, hvor tilknytningen til finansieringen av terrorvirksomheten, og terrororganisasjonen som hele, tas med i vurderingen.

En viktig problemstilling ved forsettskravet er dersom gjerningspersonen ikke anser mottakeren som en terrororganisasjon, men som en frigjøringsbevegelse eller motstandsbevegelse. Hensikten bak støtten er da ikke finansiering av terror, men noe som er ansett å være en mer aktverdig handling til støtte for en organisasjon med et omdiskutert eller til og med legitimt formål. Dette spørsmålet kom på spissen i en dansk rettssak³⁹.

Saken gjaldt syv tiltalte som gjennom produksjon og distribusjon av T-skjorter søkte å finansiere radioutstyr til FARC og et trykkeri til PFLP. Alle hadde kjennskap til flere handlinger som henholdsvis FARC og PFLP hadde foretatt seg i sitt virke. De tiltalte anså dette for å være legitime frigjørings- eller motstandsbevegelser. Etter omfattende bevisførsel om organisasjonen, forholdene i de respektive land (Colombia og Israel/Palestina) og hvilke handlinger de tiltalte hadde vært med på, kom Østre Landsrett til, med tilslutning fra Danmarks Højesterett, at seks av de syv tiltalte hadde forsettlig finansiert terror jfr. danske straffeloven § 114 b som tilsvarer den norske strl. § 147 b i ordlyd og utforming.

---

³⁹ Tfk2009.436/1H - U.2009.1453H

Fra Landsrettens dom, med tilslutning fra Danmarks Højesterett⁴⁰, heter det at

”[d]isse tiltalte findes envidere at have været bekend med eller i hvert fald at have anset det overvejende sandsynligt, at FARC og PFLP begår handlinger omfattet af straffelovens § 114⁴¹ eller har til hensigt at gjøre det. (...) Det forhold, at midlerne ifølge de tiltalte skulle gå til humanitære formål, er uden betydning for skyldspørgsmålet.”

Det er dermed lagt til grunn hensikts eller sannsynlighetsforsett. Den danske rettsstilstanden kan ut fra dette tilsi at kjennskap til handlinger, arbeidsmetoder og (terror)organisasjonens formål er tilstrekkelig for å dømme for finansiering av terrorhandlinger. Det er altså kjennskapen, og ikke den tenkte funksjonen med finansieringen som er avgjørende.

Den danske straffeloven § 114 har en noe annen tilnærming til terrorbegrepet enn den norske strl. § 147 a. Derimot heter det om ”forsæt” i dansk rett at det ”...sondres mellem de højeste forsætsgrader, (...) sandsynlighedsforsæt og dolus eventualis (eventuelforsæt).”⁴² Grovt sett må forsettskravet anses å være det samme som i norsk rett.

I Norge må det antas at dette stiller seg annerledes. Det kan vanskelig ses på som sannsynlighetsforsett så lenge rettsstilstanden er uklar, slik den er i dag. Dolus eventualis må være korrekt etter norsk rett. Fra eksemplet med Hezbollah, hvor det overføres penger i den oppfatningen at det er et politisk parti, må drøftelsen omhandle spørsmålet i forhold til gjerningspersonen har sett det som mulig at Hezbollah er en terrororganisasjon, men likevel velger å støtte dem økonomisk.

---

⁴⁰ TfK2009.436/1H - U.2009.1453H s. 1501, siste avsnitt flg.

⁴¹ Tilsvarende norsk straffelov § 147 a (*min fornote*)

⁴² Sitat gjengitt fra Ot.prp. 61, s. 29.

2.2.7 Medvirkning

Medvirkning til finansiering av terrorvirksomhet straffes på samme måte som finansiering, jfr. strl. § 147 b (3). Medvirkning er vanligvis delt inn i tre deler, fysisk, psykisk og passiv medvirkning.

Fysisk medvirkning er definert av Husabø⁴³ slik at "...resultatet av medverkaren sin handlemåte må ha inngått i den faktiske føresetnadsbasisen for hovudgjerninga". Å stille egen arbeidskraft til disposisjon, eller stille med utstyr eller midler til å gjennomføre en handling er eksempler på dette. Fysisk medvirkning vil bl.a. omfatte hjelp til å stille til rådighet, fremskaffe eller samle inn midler eller tjenester for terrororganisasjoner m.m. Grensen mellom hva som er medvirkning til, og faktisk finansiering, kan i enkelte situasjoner være svært flytende. Siden loven har sidestilt disse, vil heller ikke behovet for en absolutt definert grense være til stede.

Psykisk medvirkning er kjent gjennom flere former, men har til felles at det styrker forsettet til gjerningspersonen. Husabø⁴⁴ har generelt sagt om psykisk medvirkning i de fleste tilfelle skjer ved "verbal påverking". Eksempler på psykisk medvirkning er oppfordring til å begå et lovbrudd, gode råd om hvordan det kan gjennomføres, eller tegn om å iverksette en handling. Dette er også en form for medvirkning som er aktuelt for finansiering av terrorvirksomhet. Spesielt vil dette være aktuelt for rådgivere som gir råd om hvordan midler kan overbringes til terrorformål gjennom et finanssystem uten å bli oppdaget, eller aksjemeglere som anbefaler oppkjøp av et spesielt firma, som kan være nyttig å få kontroll over for terrororganisasjon og lignende.

Passiv medvirkning er medvirkning som er et resultat av å ha unnlatt å gjøre en handling som

---

⁴³ S. 81, siste setning.

⁴⁴ S. 128, pkt. 2.4 øverst.

ellers ville ha vært påkrevd. Her er det i følge Husabø⁴⁵ også et tilleggskrav om en viss tilknytning til saken for å kunne dømmes for medvirkning. Dette er også aktuelt for finansiering av terror gjennom unnlattelse av å overholde rapporteringsplikt m.m. for rapporteringspliktige jfr. hvitvaskingsloven.

2.3 Forsøk

Forsøk på finansiering av terrorvirksomhet er straffbart jfr. strl. § 49 (1). Straffbart forsøk grenses oppad til fullbyrdet forbrytelse og nedad når handlingen "... tilsigtedes paabegyndt." Fullbyrdet er forbrytelsen når gjerningsinnholdet i straffebudet er oppfylt. Den nedre grensen er straffri forberedelse. Om dette har Andenæs⁴⁶ skrevet at forsettskravet i straffebudet må være oppfylt, og ytterligere stilt som vilkår at "... fullbyrdelsen etter gjerningsmannens forutsetninger skulle skje i noenlunde umiddelbar sammenheng med den foretatte handlingen." Handlingen må i så tilfelle være iverksatt, og ikke lenger være på forberedelsesstadiet.

I strl. § 147 b er handlingen å fremskaffe eller samle inn formuesgoder, eller stille formuesgoder eller tjenester til rådighet. Dette er handlinger som i vanlig straffelovgivning vil bli karakterisert som forberedelser til en straffbar handling. Grensen mellom fullbyrdet handling og forsøk er dermed nært sammenfallende i strl. § 147 b. I det midler er innsamlet, tilveiebrakt eller stilt til rådighet er også § 147 b overtrådt. Planlegging av innsamling, tilveiebringelse eller rådighetsstillelse er en forberedende handling som ikke er omfattet av forsøksstadiet.

Derimot kan handlinger som er omfattet av gjerningsbeskrivelsen være forsøk på finansiering

---

⁴⁵ S. 177, første avsnitt.

⁴⁶ S. 348 annet avsnitt første setning.

av terrorvirksomhet. Et eksempel kan være en organisasjon som trykker opp t-skjorter med et klart budskap om støtte til terrorvirksomhet, og markedsfører det som finansiering av terrorvirksomhet. Hvis ingen kjøper slike t-skjorter, og det følgelig ikke fremskaffes penger til terrorvirksomhet, vil dette likevel omfattes av forsøk og være straffbart jfr. strl. § 49.

Et grensetilfelle kan tenkes når en person ønsker å stille en konto til disposisjon for en terrororganisasjon, men blir nektet av finansinstitusjoner i medhold av hvitvaskingsloven. Dette er for så vidt et forsøk på rådighetsstillelse som er gjennomført fullt ut fra en person, men den tilsiktede virkningen av handlingen er ikke inntrådt. På den andre siden er midlene fremskaffet, og vil dermed være omfattet av § 147 b (1). Det må bero på en tolking av hvordan gjerningspersonen har innstilt sin finansiering av terrorvirksomheten og handling, for å avgjøre om det er forsøk eller fullbyrdet overtredelse.

2.4 Jurisdiksjon

Terrorvirksomhetens natur verken kjenner eller respekterer nasjonalstaters grenser. Dette reiser spørsmålet om jurisdiksjon, rekkevidde og omfang av forbudet mot finansiering av terrorvirksomhet i den norske straffeloven, spesielt med henblikk på den internasjonale påvirkningen gjennom resolusjon 1373 og konvensjoner.

Det er utvilsomt at loven får anvendelse mot norske borgere, eller andre som oppholder seg på norsk territorium, fartøy eller luftfartøy, jfr. strl. § 12 (1) nr. 1 og 2. Det vil si at en som samler inn penger på norsk territorium, eller for å gjennomføre et terroranslag mot norske myndigheter eller interesser, vil være omfattet av norsk rett, og kan dømmes ved norske domstoler.

Også innsamling eller rådighetstillelse av midler eller tjenester som er omfattet av § 147 b vil være straffbart hvis norsk territorium benyttes som base for transaksjonen, uavhengig av midlenes endelige destinasjon eller opphav.

Det følger videre av personalprinsippet i strl. § 12 (1) nr. 3 at nordmenn eller andre hjemmehørende i Norge som begår forbrytelser i utlandet som er straffbare etter strl. § 147 b kan straffes etter norsk lov, jfr. litra a. Det avgjørende er om handlingen oppfyller vilkårene for straff i strl. § 147 b. Dersom det, som i eksemplet over, er et afghansk narkokartell som har forestått finansiering med den hensikt å skaffe penger til narkobaroner eller krigsherrer i Afghanistan vil dette falle utenfor terrorlovgivningen.

I Norge kan dette dømmes som organisert kriminalitet, siden § 162 c, som omhandler organisert kriminalitet, er med i opplistingen over bestemmelser som også gjelder nordmenn i utlandet.

Til slutt kommer forhold til terrorfinansiering som er foretatt i utlandet, enten av nordmenn eller utlendinger. Dette er regulert av strl. § 12 (1) nr. 3 a (nordmenn) og 4 a (utlendinger), som sier at strl. § 147 b alltid kan pådømmes etter norsk straffelovgivning i Norge. Norske myndighet kan derfor stille for retten og dømme alle som har finansiert terrorvirksomhet i og fra utlandet. Dette er en meget vidtrekkende adgang, og gjenspeiler det sterke behovet for å straffeforfølge de som finansierer terrorvirksomhet. Fra forarbeidene⁴⁷ heter det at "[m]ed dette oppfyller Norge sine folkerettslige forpliktelser, og sikrer at det er mulig for norske domstoler å pådømme internasjonal finansiering av terrorvirksomhet." Andenæs⁴⁸ har uttrykt at dette "... kan anføres det ideelle moment som ligger i den internasjonale solidaritet i kampen mot kriminaliteten."

Fra eksemplet med Bow Asir er det klar at de som var ansvarlig for kapringen av skipet, ved utlevering til Norge, eller de på annet vis hadde funnet veien til Norge, kunne blitt pågrepet og stilt for retten, med påstand om finansiering av terrorvirksomhet etter strl. § 147 b.

Resultatet er at alle, både nordmenn og utlendinger kan straffeforfølges i Norge for finansiering av terrorvirksomhet, uavhengig av om forholdet har en tilknytning til Norge eller

---

⁴⁷ Ot.prp. 61, s. 92, under "til endringene i § 12", fjerde avsnitt.

⁴⁸ S 564, øverst

ikke. På denne måten har Norge stilt seg på rekke med de fleste andre land for å bekjempe finansiering av terror, uavhengig av hvor det har funnet sted, og av hvem. Dette viser at det internasjonale problemet terror utgjør, har Norge tatt på alvor, og gjort den del som er pålagt landet for å bekjempe denne typen kriminalitet.

3 Ny straffelov

Det ble vedtatt ny straffelov i 2005. Denne er ikke trådt i kraft ennå, men ventes å gjøre dette i 2012. Forbudet mot finansiering av terrorvirksomhet følger av strl. 2005 § 135.

Straffeloven 2005 § 135.

” Med fengsel inntil 10 år straffes den som rettsstridig yter, mottar, sender, fremskaffer eller samler inn penger eller andre formuesgoder med hensikt eller viten om at midlene helt eller delvis skal brukes

a) til å utføre en handling som nevnt i §§ 131, 134 eller § § 137 til 144,

b) av en person eller gruppe som har til formål å begå handlinger som nevnt i § 131, § 134 eller § § 137 til 144, når personen eller gruppen har tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler,

c) av et foretak som noen som nevnt i bokstav b eier eller har kontroll over, eller

d) av et foretak eller en person som handler på vegne av eller på instruks fra noen som nevnt i bokstav b.

På samme måte straffes den som stiller banktjenester eller andre finansielle

tjenester til rådgighet for personer eller foretak som nevnt i første ledd bokstav b, c eller d.”

Fra forarbeidene⁴⁹ heter det at “[f]orslaget viderefører i det vesentlige straffeloven 1902 § 147 b. Bestemmelsen favner imidlertid noe videre, ved at den i tillegg til finansiering av terrorhandlinger også rammer finansiering av terrorrelaterte handlinger.” Dette skyldes at den nye straffeloven skiller mellom terrorhandlinger og terrorrelaterte handlinger. Ordlyden er likevel presisert noe med tanke på hvilke handlinger som er omfattet av den objektive handlingsbeskrivelsen.

Første alternativ omhandler den som ”yter” støtte. Dette er de som gir av egne midler til terrorhandlinger. Annet alternativ omfatter de som ”mottar” midler til terrorfinansiering. Forarbeidene⁵⁰ uttaler at dette gjelder de som videreformidler midler som er innsamlet til terrorformål. Tredje alternativ er de som sender midler til terrorformål. Fjerde alternativ ”fremskaffer eller samler inn” retter seg mot mellommenn som tar i mot eller samler inn penger til videreformidling til terrororganisasjoner. Det er ikke nødvendig at midlene er overlevert for at straffeansvaret skal inntre. Videre er det hel eller delvis finansiering som er omfattet, likt som strl. § 147 b.

Det subjektive gjerningsinnholdet er forsett eller visshet om at midlene skal benyttes til terrorformål (§ 131), trusler om terror eller terrorlignende handlinger (§ 134), medvirkning til unndragning fra straff for terrorhandlinger (§ 137), terrorbombing (§ 138), kapring av luftfartøy og skip mv. (§ 139), forstyrrelse av den sikre drift av luftfartøy og skip mv. (§ 140), utslipp av farlige stoffer fra skip mv. (§ 141), ulovlig befatning med farlig materiale mv. (§ 142), gisseltaking i terrorøyemed (§ 143) og angrep på en internasjonalt beskyttet person (§ 144)

---

⁴⁹ Ot.prp. 8, s 318 øverst.

⁵⁰ Ot.prp. 8, s. 318 annet avsnitt

Forsettskravet omfatter videre tilfeller hvor pengene skal brukes av en person eller gruppe til å begå brudd på de ovenfor nevnte bestemmelsene, når det er "tatt skritt for å realisere formålet med ulovlige midler", jfr. strl. 2005 § 135 (1) litra b. Grupper må forstås på samme måte som strl. 2005 § 79 (2), å omfatte tre eller flere individer, jfr. forarbeidene⁵¹.

Også foretak som de overfor nevnte eier eller kontrollerer er omfattet jfr. litra c. Likeså er foretak eller personer som handler på vegne av eller instruks fra personer eller grupper som nevnt over omfattet jfr. litra d.

Litra b til og med d er i innhold sammenfallende med strl. 147 b (2) litra a til c, og retter seg mot finansiering av personer eller foretak, og ikke selve handlingen slik strl. 2005 § 135 (1) a gjør.

Selve forsettskravet er det samme i den nye og gamle straffeloven i og med at visshet om handlingen tilsvarer overlegg og får bare betydning for straffeutmålingen. Handlingene det må være forsett eller visshet om jfr. strl. 2005 § 135 (1) a er utvidet sammenlignet med strl. § 147 a. Dette utgjør også den største forskjellen mellom disse to bestemmelsene.

Straffeloven 2005 § 135 (2) er sammenfallende med strl. § 147 b (2) i forhold til å stille finansielle instrumenter til rådighet for personer nevnt i strl. 2005 § 135.

Denne gjennomgangen har i korte trekk vist at endringene i gjeldende rett er relativt små i sammenligning med straffeloven 2005. Gjerningsinnholdet er i det vesentlige det samme, mens forsettskravet er noe utvidet i omfang.

---

⁵¹ Ot.prp. 8, s. 318 fjerde avsnitt.

4 Avsluttende bemerkninger.

Under skriving av denne oppgaven har det blitt tatt ut tiltale om finansiering av terrorvirksomhet mot en norsk statsborger. Saken er ikke berammet, men forventes å komme opp for Oslo tingrett i 2010. Dette viser at forbudet mot terrorfinansiering er relevant i dagens samfunn, selv om utstrekningen så langt tyder på å være liten. Fremtiden vil vise om terrorlovgivningen, også i den nye straffeloven, vil bli benyttet i større utstrekning bl.a. på organisert kriminalitet.

Denne gjennomgangen har vist at forbudet mot finansiering av terrorvirksomhet er snever grunnet strenge krav, spesielt knyttet til forsettskravet. Forarbeidene er til tider mangelfull i forhold til begrepsbruken i lovteksten. De tiltak som er iverksatt for å forebygge og forhindre finansiering av terrorvirksomhet gjennom lovgivningen er også omfattende. Det er lagt stort ansvar på private aktører, spesielt gjennom hvitvaskingsloven, for å avdekke og overvåke miljøer som er aktuell for slik type kriminalitet. Dette er en betenkelig utvikling som har vært fraværende i den politiske debatten.

Prinsipielt har terrorlovgivningen generelt, og forbudet mot finansiering av terrorvirksomhet spesielt, flyttet grensen for hva som er akseptabel informasjonsinnsamling og overvåkning overfor norske borgere. Det er grunn til å være kritisk til den rolle som finansinstitusjoner har blitt pålagt under den nye hvitvaskingsloven.

Grunnet den store mangelen på rettspraksis dette temaet lider under, er det vanskelig å fastslå med sikkerhet hvordan terrorlovgivningen blir håndhevet i praksis. Dette viser også at emnet er under utvikling, og dermed vil endringer, både på bakgrunn av praksis og lovgivning være å forvente.

Register

I Lover

Strl.	Almindelig borgerlig straffelov (straffeloven) 22. Mai 1902 nr. 10
Strl. 2005	Lov om straff (straffeloven). 20. Mai 2005 nr. 28 (ikke i kraft)
Strpl.	Lov om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) 22. Mai 1981 nr. 24
Hvvl.	Lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven). 6. Mars 2009 nr. 11
Sikkerhetsloven	Lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven). 20. mars 1999 nr. 10

II Forarbeider

Ot.prp. nr. 61	Straffeloven og straffeprosessloven mv. (lovtiltak mot terrorisme - gjennomføring av FN-konvensjonen 9. desember 1999 om bekjempelse av finansiering av terrorisme og FNs sikkerhetsråds resolusjon 1373 28. september 2001) Ot.prp.nr.61 (2001-2002) (endringslov)
----------------	---

Ot.prp. nr. 8	Om lov om endringer i straffeloven 20. Mai 2005 nr. 28 mv. (skjerpene og formildende omstendigheter, folkemord, rikets selvstendighet, terrorhandlinger, ro, orden og sikkerhet, og offentlig myndighet) Ot.prp. nr. 8 (2007-2008)
Ot.prp. 49	Om lov om forebyggende sikkerhetstjeneste (sikkerhetsloven) Ot.prp.nr.49 (1996-1997)
NOU nr. 3	Strafferettslige regler i terroristbekjempelsen. NOU 1993:3
Ot.prp. nr. 3	Om lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) Ot.prp.3 (2008-2009)

III Forskrifter

Hvitvasking- forskriften (min korttittel)	Forskrift om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering m.m. (fastsatt av Finansdepartementet 13.03.2009 med hjemmel i lov 6. mars 2009 nr. 11 om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering mv. (hvitvaskingsloven) §§ 4, 6, 7, 12, 13, 15, 17, 18, 21, 22, 24, 29, 32 og 33.)
---	---

IV Domsregister

Høyesterett	Rt. 2007 s. 1553 Rt. 2007 s. 1559
--------------------	--------------------------------------

Lagmannsrett	RG. 2008 s. 1462
Tingrett	TOSLO-2007-167415-2

V Internasjonale rettskilder

Resolusjon 1373	United Nations, Security Council, Resolution 1373, 28. September 2001 (http://daccess-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/557/43/PDF/N0155743.pdf) (sist besøkt 14.12.09)
Danmarks Højesterett	TfK 2009.436/1H (U.2009.1453H)

VI Forkortelser

Ot.prp.	Odelstingsproposisjon
Rt.	Norsk Retstidende
RG.	Rettens Gang
ØKOKRIM	Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet
NOU	Norsk offentlig utvalg

VII Litteraturliste, oppslagsverk m.m.

Andenæs	Johs. Andenæs; Alminnelig strafferett (5. Utgave ved Magnus Matingsdal og Georg Fredrik Riber-Mohn). Universitetsforlaget, 2. Opplag 2005. (ISBN 82-15-00395-8)
Husabø	Erling Johannes Husabø; Straffansvarets periferi – medverkning, forsøk, førebuing. Universitetsforlaget, 1999 (ISBN 82-00-12972-1)
Vaagland	Major Per Olav Vaagland: Terrorisme og bekjempelse av en asymmetrisk motstander. Artikkel publisert av Norsk militært tidsskrift. http://www.nor-miltids.com/NMT2001/nr12/Vaagland.htm (sist besøkt 17.11.09)
Wikipedia	http://en.wikipedia.org
Reuters	http://uk.reuters.com